

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ziņojums par tirgus analīzi

Eiropas Komisijas 2007. gada 17. decembra Ieteikumā 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK minētais tirgus:

Nr. 6 – nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība

Rīga, 2009. gada novembris

SATURS

SATURS	2
1. Ievads	5
1.1. Izmantotā terminoloģija, jēdzieni un definīcijas.....	5
1.2. Elektronisko sakaru likums.....	6
1.3. Noteikumi	7
2. Tirgus analīzes pirmās kārtas gaita	7
2.1. Tirgus analīzes pirmās kārtas rezultāti.....	9
2.2. Konkrētā tirgus analīzes pirmās kārtas rezultāti	11
3. Jaunais ieteikums	12
3.1. Jaunajā ietekumā minētie tirgi	12
4. Nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecības tirgus.....	13
5. Tirgus analīzes otrā kārtā	14
5.1. Otrās kārtas informācijas vākšana	14
5.2. Tirgus apraksts	28
5.3. Situācija tirgū.....	29
6. Tirgus definīcija.....	29
6.1. Tirgū iekļaujamo pakalpojumu kopums	29
6.1.1. Vai nomāto līniju gala posmi un maģistrālie posmi veido vienotu tirgu?	29
6.1.2. Vai analogās un ciparu nomātās līnijas vairumtirdzniecībā veido vienotu tirgu?	30
6.1.3. Vai iekšzemes un starptautiskās nomātās līnijas vairumtirdzniecībā veido vienotu tirgu?	31
6.1.4. Starpība starp ietekumā minēto tirgu Nr.5 (platjoslas piekļuve vairumtirdzniecībā) un tirgu Nr. 6.	31
6.1.5. Vai tumšā optiskā šķiedra ir iekļauta tirgū Nr.6?	31
6.1.6. Vai iekšējie pakalpojumi ir iekļauti tirgū Nr.6?.....	32
6.1.7. Vai Ethernet pakalpojumi ir iekļauti tirgū Nr.6?	32
6.2. Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums	32
6.3. Tirgus definēšanas rezultāti	33
7. Tirgus analīze.....	33
7.1. Komersanta lielums (īpatsvars tirgū).....	33
7.2. Kontrole pār būtisku infrastruktūru	37
7.3. Šķēršļi ienākšanai tirgū vai ekspansijai	37
7.4. Nepietiekama kompensējošā pirktspēja vai tās trūkums	38
7.5. Rezultāti	38
7.6. Komersants ar būtisku ietekmi tirgū.....	39
8. Nacionālā konsultācija.....	39
9. Konkurences padomes viedoklis.....	39
10. Saistību piemērošana	39
10.1. Caurredzamības saistības	40
10.2. Vienlīdzīgas attieksmes saistības	40
10.3. Atdalītas finanšu uzskaites saistības	41
10.4. Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības.....	41
10.5. Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam	41
10.6. Pienākumi un saistības attiecībā uz nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu.....	42
10.7. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū.....	42
10.7.1. Pirmajā tirgus analīzes kārtā piemērotās saistības	43

11. Saistību efektivitātes analīze.....	45
11.1. Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam un nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu.....	45
11.2. Caurredzamības saistības.....	45
11.3. Vienlīdzīgas attieksmes saistības.....	45
11.4. Tarifu regulēšanas saistības.....	46
11.5. Atdalītas finanšu uzskaites saistības.....	46
11.6. Secinājumi.....	46
Izmantotie saīsinājumi.....	47

Attēli

Attēls 1. Attiecīgās tirgus daļas pēc ieņēmumiem.....	34
Attēls 2. Ieņēmumi absolūtos skaitļos.....	34
Attēls 3. Attiecīgās tirgus daļas pēc līniju skaita.....	35
Attēls 4. Līniju skaits.....	35
Attēls 5. Izmaksu struktūra.....	36

Tabulas

Tabula 1. Tirgi, kuros nepastāv komersanti ar būtisku ietekmi tirgū.....	9
Tabula 2. Tirgi, kuros pastāv vairāk nekā viens komersants ar būtisku ietekmi tirgū.....	9
Tabula 3. Tirgi ar vienu komersantu ar būtisku ietekmi tirgū.....	9
Tabula 4. Komersantu sniegtā informācija atbilstoši Komisijas iedalījumam.....	15
Tabula 5. Komersantu sniegtā informācija atbilstoši Komisijas iedalījumam.....	15
Tabula 6. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem.....	16
Tabula 7. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi.....	16
Tabula 8. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi.....	17
Tabula 9. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem.....	17
Tabula 10. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi.....	17
Tabula 11. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi.....	17
Tabula 12. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem.....	18
Tabula 13. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.....	18
Tabula 14. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par iesaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšanu.....	18
Tabula 15. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvi vairumtirdzniecībā.....	19
Tabula 16. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšanu publiskajā mobilajā telefonu tīklā.....	19

Tabula 17. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā	19
Tabula 18. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu uzsākšana	19
Tabula 19. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana	20
Tabula 20. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts	20
Tabula 21. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	21
Tabula 22. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi	21
Tabula 23. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi.....	21
Tabula 24. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	21
Tabula 25. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi	21
Tabula 26. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi	22
Tabula 27. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem.....	22
Tabula 28. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā	22
Tabula 29. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pakalpojumu sniegšanu	23
Tabula 30. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par interneta piekļuves pakalpojumu sniegšanu, izņemot balss telefonijas pakalpojumus	23
Tabula 31. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem vairumtirdzniecībā.....	25
Tabula 32. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem mazumtirdzniecībā	25
Tabula 33. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā pakalpojumu sniegšanu.....	26
Tabula 34. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšanu publiskajā mobilajā telefonu tīklā	26
Tabula 35. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojuma pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā	26
Tabula 36. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojuma pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu uzsākšana	27
Tabula 37. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana	27
Tabula 38. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojuma pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts.....	28
Tabula 39. Piedāvātie nomāto līniju gala posmi	33
Tabula 40. Tirgus daļas pēc ieņēmumiem ieskaitot iekšējos pakalpojumus.	36

1. Ievads

Lai veicinātu konkurenci elektronisko sakaru nozarē Elektronisko sakaru likums (turpmāk – ESL) saskaņā ar Eiropas Kopienų (turpmāk - EK) elektronisko sakaru nozares regulējumu deleģē Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk - Komisija) tiesības definēt konkrētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus (tirgu definēšana), veikt definēto tirgu analīzi konkurences novērtēšanai šajos tirgos, lai noteiktu elektronisko sakaru komersantus (turpmāk – komersanti) ar būtisku ietekmi tirgū (būtiskas ietekmes noteikšana), kā arī piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt speciālas prasības (saistības) komersantiem, kuru ietekme konkrētajā tirgū atzīta par būtisku (saistību noteikšana).

1.1. *Izmantotā terminoloģija, jēdzieni un definīcijas*

Tirgus definēšana ir ekonomiska rakstura analīze, kurā izmanto EK administratīvo un Eiropas Kopienų Tiesas juridisko pieredzi. Definējot konkrētos tirgus elektronisko sakaru nozarē, tiek analizētas komersantu veiktās darbības tirgū. ESL definē elektronisko sakaru komersantu kā komersantu, kas veic divu veidu darbības – nodrošina elektronisko sakaru tīklu vai sniedz elektronisko sakaru pakalpojumu (turpmāk – pakalpojums). ESL definē minētās darbības šādā veidā:

- elektronisko sakaru tīkla nodrošināšana – elektronisko sakaru tīkla izveide, ierīkošana, attīstīšana, ekspluatācija, kontrole un piekļuves nodrošināšana tam;
- elektronisko sakaru pakalpojums – pakalpojums, kuru parasti nodrošina par atlīdzību un kurš pilnīgi vai galvenokārt sastāv no signālu pārraidīšanas elektronisko sakaru tīklos.

Definējot konkrētos tirgus atbilstoši konkurences tiesībām, ir jāidentificē:

- visi tie pakalpojumi, kas veido identificējamu tirgus produktu (preču vai pakalpojumu tirgi);
- ģeogrāfiskā teritorija, kurā tiek sniegtas preces vai pakalpojumi (ģeogrāfiskie tirgi).

Definējot konkrētos tirgus atbilstoši Eiropas Kopienų Tiesas praksei, ir jāidentificē tirgus funkcionālais līmenis:

- tirgi, kuros produkti tiek piedāvāti vairumtirdzniecībā (vairumtirdzniecības produktu tirgi);
- tirgi, kuros produkti tiek piedāvāti mazumtirdzniecībā (mazumtirdzniecības produktu tirgi).

Elektronisko sakaru nozarē tirgus sadalījums funkcionālā līmenī tiek izmantots tādēļ, ka regulējums, ko Komisija var piemērot vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības produktu tirgiem, atšķiras. Elektronisko sakaru nozarē vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi, ko viens komersants sniedz citiem komersantiem, un parasti tā ir daļa no elektronisko sakaru tīkla nodrošināšanas – pakalpojumi, kas tiek sniegti, nodrošinot piekļuvi un starpsavienojumu vai tālākpārdošanas veikšanai. Savukārt mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi galalietotājiem.

Atbilstoši ESL abonents ir fiziska vai juridiska persona, kas ir noslēgusi līgumu ar pakalpojumu sniedzēju par konkrētu elektronisko sakaru pakalpojumu

saņemšanu, bet galalietotājs ir elektronisko sakaru pakalpojumu lietotājs, kas šos pakalpojumus neizmanto elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai citām personām.

Komisija, definējot konkrētos tirgus, izvērtē gan mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgus, gan attiecīgos vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgus. Komisija, veicot tirgu definēšanu un analīzi, var noteikt prioritāri analizējamus tirgus un/vai vairāku tirgu grupas (klasterus).

1.2. Elektronisko sakaru likums

Tirgus definēšanas un analīzes process pamatojas uz ESL, kas ir spēkā no 2004. gada. 1. decembra. ESL 1. panta 7. punkts paredz, ka būtiska ietekme tirgū ir tāds komersanta stāvoklis tirgū, kas līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim.

Nemot vērā komersantu sniegto informāciju un pakalpojumu tirgus analīzes rezultātus, Komisija saskaņā ar ESL 31. panta otro daļu nosaka, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tā pieņem lēmumu par analīzes rezultātā konstatētajām problēmām adekvātu un samērīgu speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu komersantiem Komisijas noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar ESL 31. panta trešo daļu, ja Komisija konstatē, ka tirgū pastāv efektīva konkurence, tā nepiemēro vai atceļ speciālās prasības komersantiem, kuri iepriekš tikuši atzīti par komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū. Saskaņā ar ESL 31. panta ceturto daļu, ja Komisija konstatē, ka tirgū nepastāv efektīva konkurence, tā saskaņā ar ESL 29. panta pirmo daļu nosaka komersantus, kuriem šajā tirgū ir būtiska ietekme. Komisija savu lēmumu pārskata ik reizi, kad tiek veikta pakalpojumu tirgus definēšana un tirgus analīze. Komisija var atzīt, ka komersantam ir būtiska ietekme tirgū, ja tas individuāli vai kopā ar citiem komersantiem šajā tirgū atrodas tādā stāvoklī, kas ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim, tas ir, ekonomiska spēka stāvoklim, kas tam līdz zināmam līmenim ļauj rīkoties neatkarīgi no galalietotājiem. Izvērtējot, vai viens vai vairāki komersanti ir dominējošā stāvoklī tirgū, Komisija ievēro Eiropas Komisijas izstrādātas tirgus analīzes un būtiskas ietekmes tirgū novērtēšanas vadlīnijas. ESL 29. panta trešā daļa paredz, ka komersantam, kuram ir būtiska ietekme atsevišķā tirgū, var būt būtiska ietekme arī saistītā tirgū, ja saikne starp šiem diviem tirgiem ļauj ietekmi vienā tirgū paplašināt uz otru (saistīto) tirgu, tādējādi nostiprinot komersanta ietekmi tirgū. ESL 30. panta pirmā daļa paredz, ka Komisija, ievērojot pakalpojumu ģeogrāfisko dalījumu un citus valstī esošus īpašus apstākļus, kā arī Eiropas Komisijas ietekumu par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, nosaka konkrētos pakalpojumu tirgus. ESL 30. panta otrā daļa paredz, ka, nosakot konkrētos pakalpojumu tirgus, Komisija konsultējas ar komersantiem Komisijas noteiktajā konsultāciju kārtībā un, ja nepieciešams, ar Konkurences padomi. Saskaņā ar ESL 30. panta otro daļu, nosakot no Eiropas Komisijas ietekumā minētajiem tirgiem atšķirīgus tirgus, Komisija pirms attiecīga lēmuma pieņemšanas konsultējas ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoriem un lēmuma projektu saskaņo ar Eiropas Komisiju. Ja Eiropas Komisija, izvērtējusi Komisijas lēmuma projektu par pakalpojumu tirgus definēšanu, norāda, ka tas radīs šķēršļus vienotam Eiropas Kopieniu tirgum vai neatbilst Eiropas Kopienas tiesību aktiem, Komisija atliek lēmuma projekta pieņemšanu uz diviem mēnešiem, lai saņemtu Eiropas Komisijas

viedokli. Ja Komisija saņem Eiropas Komisijas viedokli par lēmuma projektu, tad saskaņā ar šo viedokli lēmuma projektu groza, atsauc vai nepieņem.

1.3. Noteikumi

Lai veiktu nepieciešamos pasākumus tirgus definēšanai un tirgus analīzei, ESL paredz Komisijai tiesības izdot šādus noteikumus:

- Noteikumi par publisko konsultāciju kārtību ar tirgus dalībniekiem saskaņā ar ESL 8. panta pirmās daļas 11. punktu un 30. panta otro daļu;
- Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību saskaņā ar ESL 31. panta pirmo daļu.

2. Tirgus analīzes pirmās kārtas gaita

Pamatojoties uz ESL un saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem Noteikumiem par konsultāciju kārtību ar tirgus dalībniekiem (Komisijas 2008.gada 17.septembra lēmums Nr.297, Komisijas apstiprinātajiem Noteikumiem par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību (Komisijas 2008.gada 6.jūnija lēmums Nr.206) un 2005.gada maijā publicēto Elektronisko sakaru tirgus analīzes koncepciju Komisija definēja un analizēja 17 no 18 tirgiem, kuri ir minēti Eiropas Komisijas 2003. gada 11. februāra 2003/311/EK Ieteikumā par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama ex ante (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK.

Mazumtirdzniecības līmenī:

- Tirgus Nr. 1: piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana fiziskām personām;
- Tirgus Nr. 2: piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana juridiskām personām;
- Tirgus Nr. 3: fiziskām personām publiski pieejami vietējie vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 4: fiziskām personām publiski pieejami starptautiskie balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 5: juridiskām personām publiski pieejami vietējie vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 6: juridiskām personām publiski pieejami starptautiskie balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 7: nomāto līniju minimālā kopa.

Vairumtirdzniecības līmenī:

- Tirgus Nr. 8: savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
- Tirgus Nr. 9: savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā;
- Tirgus Nr. 10: tranzīta pakalpojumi publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
- Tirgus Nr. 11: atsaistīta piekļuve (t.sk. daļēja piekļuve) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus;

- Tirgus Nr. 12: platjoslas piekļuve vairumtirdzniecībā;
- Tirgus Nr. 13: nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība;
- Tirgus Nr. 14: nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecība;
- Tirgus Nr. 15: piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajos mobilajos telefonu tīklos;
- Tirgus Nr. 16: balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos;
- Tirgus Nr. 18: apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem.

Līdz ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 27.jūnija regulas Nr.717/2007 par viesabonēšanu publiskajos mobilo telefonsakaru tīklos Kopienā un grozījumiem Direktīvā 2002/21/EK stāšanos spēkā 2007. gada 30. jūnijā, Komisijai zuda pienākums analizēt tirgu Nr. 17: nacionālais tirgus starptautiskajai viesabonēšanai publiskajos mobilajos tīklos.

Komisija uzsāka tirgus analīzes pirmo kārtu ar datu vākšanas procesu 2005. gada rudenī. Komisija 2006.gada 28.decembrī paziņoja EK par nomāto līniju minimālās kopas tirgus definēšanas un analīzes rezultātiem un 2007.gada 29.janvārī saņēma EK atbildes vēstuli, kurā EK neiebilda pret Komisijas secinājumiem. Komisija 2007.gada 7.martā lēma (lēmums Nr.54 (prot.Nr.9, 3.p.) 07.03.2007) par komersantiem ar būtisku ietekmi nomāto līniju minimālās kopas tirgū un par piemērojamajām saistībām un pienākumiem konkrētajā tirgū. Laika posmā līdz 2007.gada 3. aprīlim Komisija bija paziņojusi EK par visiem tirgiem elektronisko sakaru nozarē, izņemot tirgu Nr. 18 (un Nr. 17) un pieņēmusi lēmumus par komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū un par tiem piemērojamām saistībām, pienākumiem. Par desmit tirgu analīzi EK izteica savus komentārus, bet par pārējo tirgu definīciju un analīzi EK komentāru nebija.

Saistībā ar tirgu Nr. 18 radās īpaša situācija. 2006. gada 6. februārī Konkurences padome saņēma biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” 2006. gada 30. janvāra iesniegumu Nr.4-01/06 „Par radio un televīzijas programmu pārraidīšanas tarifiem”, kurā tā norādīja uz valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” nevienlīdzīgu attieksmi pret biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” biedriem, nosakot raidorganizācijām dažādus maksājumus par programmu pārraidīšanu. Konkurences padome 2006.gada 3.martā nolēma ierosināt lietu un definēja un pētīja konkrēto tirgu. 2007.gadā 13.jūnijā Konkurences padome pieņēma lēmumu Nr. E02-64 „Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu, Lieta Nr. 234/06/10/3; Par Konkurences likuma 13.panta iespējamo pārkāpumu va/s „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” darbībās” (turpmāk – LVRTC). Pamatojoties uz tirgus definīciju un veikto tirgus analīzi, Konkurences padome nolēma piemērot LVRTC tiesiskos pienākumus. Komisija atbalsta Konkurences padomes tirgus definīciju un analīzi un līdz ar to izmanto savā tirgus analīzē Konkurences padomes tirgus analīzes rezultātus. Komisija, ievērojot likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9. panta otro daļu, Elektronisko sakaru likuma 8. panta otro daļu un Administratīvā procesa likuma 65. panta otro daļu, kā arī saskaņā ar labas pārvaldības un lietderības principu, tirgus „apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem” definēšanu un analīzi veica pēc Konkurences padomes Lēmuma pieņemšanas. 2007. gada 5. oktobrī Komisija paziņoja EK par situāciju tirgū Nr. 18 un 2007. gada 5. novembrī saņēma EK atbildi, ka tai nav komentāru.

2.1. Tirgus analīzes pirmās kārtas rezultāti

Komisija konstatēja, ka vienā tirgū (tirgus Nr. 15) pastāv efektīva konkurence. Analizējot tirgu Nr. 14, Komisija konstatēja, ka tas atbilst 2. no tā saucamajiem trīs kritērijiem un pašreizējos apstākļos ex ante regulēšana tajā nav nepieciešama. Savukārt tirgus Nr. 18 atbilst 3.kritērijam un Komisija konstatēja konkurences tiesību pietiekamību konkurences problēmu novēršanai un secināja, ka pašreizējos apstākļos nav nepieciešama Komisijas iejaukšanās.

Tabula 1. Tirgi, kuros nepastāv komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

Tirgus	Nr.	Komersanti ar BBT	ETK piezīmes	Irīs kritēriju pārbaude
nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecība	14	nav	nav	jā
piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajos mobilajos telefonu tīklos	15	nav	nav	nē
apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem	18	nav	nav	jā

Divus tirgos (Nr. 9 un 16) ir vairāk nekā viens komersants ar būtisku ietekmi tirgū, jo šajos tirgos katrs publiskais telefonu tīkls ir definējams kā atsevišķs tirgus.

Tabula 2. Tirgi, kuros pastāv vairāk nekā viens komersants ar būtisku ietekmi tirgū

Tirgus	Nr.	Komersanti ar BBT	ETK piezīmes	saistības
savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā	9	SIA "Lattelecom" un 15 citi komersanti	jā	SIA "Lattelecom": 1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības. Citi komersanti: 1) Caurredzamības saistības
balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos	16	"Latvijas Mobilais Telefons" SIA SIA "Tele2" AS "Telekom Baltija" SIA "BITE Latvija"	jā	"Latvijas Mobilais Telefons" SIA un SIA "Tele2": 1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības. AS "Telekom Baltija" un SIA "BITE Latvija" 1) Caurredzamības saistības 2) Vienlīdzīgas attieksmes saistības

Tabula 3. Tirgi ar vienu komersantu ar būtisku ietekmi tirgū

Tirgus	Nr.	Komersanti ar BBT	ETK piezīmes	saistības
piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā	1	SIA "Lattelecom"	jā	1) nodrošināt operatora izvēles un iepriekšējas izvēles

nodrošināšana fiziskām personām				pakalpojumus 2) Tarifu regulēšanas saistības
piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana juridiskām personām	2	SIA "Lattelecom"	jā	1) nodrošināt operatora izvēles un iepriekšējas izvēles pakalpojumus 2) Tarifu regulēšanas saistības
fiziskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	3	SIA „Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
fiziskām personām publiski pieejami starptautisko telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	4	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
juridiskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	5	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
juridiskām personām publiski pieejami starptautisko telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	6	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
nomāto līniju minimālā kopa	7	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu 2) Caurredzamības saistības 3) Tarifu regulēšanas saistības
savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā	8	SIA "Lattelecom"	jā	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
tranzīta pakalpojumi publiskajā fiksētajā telefonu tīklā	10	SIA "Lattelecom"	jā	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
atsaistīta piekļuve (t.sk. daļēja piekļuve) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem vairumtirdzniecībā, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus	11	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
platjoslas piekļuves vairumtirdzniecība	12	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības

				saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība	13	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības

2.2. Konkrētā tirgus analīzes pirmās kārtas rezultāti

2006.gada decembrī tika veikta nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgus (turpmāk – 6.tirgus)¹ analīzes pirmā kārtā. Analīzes rezultātā 6.tirgus tika atzīts par tirgu ar nepietiekamu konkurenci un viens no tirgus dalībniekiem - SIA „Lattelecom”, ar Komisijas 2007.gada 7.marta lēmumu Nr.55 (prot.Nr.9, 3.p.), tika atzīts par komersantu ar būtisku ietekmi 6.tirgū. Lai novērstu komersanta ar būtisku ietekmi 6.tirgū - SIA „Lattelecom” iespēju izmantot tā dominējošo ietekmi tirgū ļaunprātīgi, Komisija noteica SIA „Lattelecom” caurredzamības, tarifu regulēšanas un atdalītas finanšu uzskaites saistības, kuras stājās spēkā 2007.gada 1.jūlijā un ir spēkā līdz tāda Komisijas lēmuma pieņemšanai, kurš šīs saistības atceļ, groza, saglabā vai papildina.

SIA „Lattelecom” piemērotās caurredzamības saistības nosaka, ka SIA „Lattelecom” izstrādā un publisko nomāto līniju pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu, kurā iekļauj vismaz nomāto līniju gala posmus ar tādu datu pārraides joslas platumu kā mazumtirdzniecībā piedāvātajām nomātajām līnijām saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par lietotājiem piedāvājamo nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu.

SIA „Lattelecom” piemērotās caurredzamības saistības nosaka, ka SIA „Lattelecom” ir pienākums paziņot Komisijai par no cita elektronisko sakaru komersanta saņemtu pieprasījumu par nomāto līniju gala posmu ar datu pārraides joslas platumu lielāku nekā 2 Mbit/s desmit dienu laikā no pieprasījuma saņemšanas brīža. SIA „Lattelecom” paziņojumā jāiekļauj vismaz elektronisko sakaru komersanta nosaukumu, pieprasīto nomāto līniju gala posmu veidu un kapacitāti, pieprasīto nomāto līniju gala posmu skaitu.

SIA „Lattelecom” ir arī noteikta caurredzamības saistība publiskot nomāto līniju gala posmu ar datu pārraides joslas platumu lielāku nekā 2 Mbit/s piedāvājumu un tarifus, ja SIA „Lattelecom” to nodrošina.

¹ Eiropas Komisijas 2003. gada 11. februāra ieteikumā par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama ex ante (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK (2003/311/EK) nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgus bija minēts kā tirgus Nr.13, bet šis pats nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgus Eiropas Komisijas 2007. gada 17. decembra Ieteikumā 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama ex ante (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK ir minēts kā tirgus Nr.6.

SIA „Lattelecom” piemērotās tarifu regulēšanas saistības nosaka, ka SIA „Lattelecom” ir pienākums tuvināt nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifus pakalpojumu sniegšanas izmaksām ņemot vērā peļņu par veiktajām investīcijām.

SIA „Lattelecom” ir pienākums aprēķināt pakalpojumu sniegšanas izmaksas un iesniegt Komisijai ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības pakalpojumiem un ar to saistītiem pakalpojumiem, ieņēmumi no kuru sniegšanas aprēķinot tos par katru pakalpojumu atsevišķi iepriekšējā pārskata gadā pārsniedza divpadsmit tūkstošus latu.

SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas saistība nosaka pienākumu iesniegt izmaksu pamatojumu vismaz par šādiem pakalpojumiem:

- nomāto līniju gala posmu ierīkošana;
- nomāto līniju gala posmu abonēšana.

SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas saistība nosaka pienākumu iesniegt Komisijai pēc Komisijas pieprasījuma pakalpojumu tarifu un izmaksu pamatojumu.

SIA „Lattelecom” piemērotās atdalītas finanšu uzskaites saistības nosaka SIA „Lattelecom” pienākumu veikt atsevišķu uzskaiti piekļuves jomā vairumtirdzniecībā attiecībā uz piedāvātajiem nomāto līniju gala posmiem ar datu pārraides joslas platumu līdz 2 Mbit/s (ieskaitot) un piedāvātajiem nomāto līniju gala posmiem ar datu pārraides joslas platumu lielāku nekā 2 Mbit/s saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku.

Iepriekšminētās saistības tika piemērotas pamatojoties uz 13.tirgus definēšanas un analīzes rezultātiem.

Komisija 2006.gada 28.decembrī paziņoja Eiropas Komisijai par tirgus analīzes rezultātiem un 2007.gada 3.aprīlī par piemērotajām saistībām komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū.

Šī ziņojuma tapšanas laikā ir spēkā Komisijas 2007.gada 7.marta lēmums Nr.55 (prot.Nr.9, 3.p.), kurš nosaka, ka nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgū par komersantu ar būtisku ietekmi tirgū atzīstams SIA „Lattelecom” un kurš nosaka SIA „Lattelecom” caurredzamības, tarifu regulēšanas un atdalītas finanšu uzskaites saistības.

3. Jaunais ieteikums

2007. gada 17. decembrī Eiropas Komisija publicēja ieteikumu 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama ex ante (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK (2007/879/EK) (turpmāk – Jaunais ieteikums).

3.1. Jaunajā ietekumā minētie tirgi

Jaunajā ietekumā ir minēti 7 tirgi:

Mazumtirdzniecības līmenī:

- piekļuves nodrošināšana publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām un juridiskām personām.

Vairumtirdzniecības līmenī:

- savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
- savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā;
- piekļuve vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot daļēju vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā vietā;
- platjoslas piekļuve;
- nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība;
- balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos.

Jaunais ieteikums norāda, kuros elektronisko sakaru tirgos visbiežāk sastopamas konkurences problēmas un kurus elektronisko sakaru tirgus EK iesaka analizēt un regulēt. Ne visos ietekumā minētajos tirgos tiešām ir konkurences problēmas, un Komisija var analizēt tirgus, kuri nav minēti ietekumā. Jaunais ieteikums nosaka, ka gadījumā, ja valsts pārvaldes iestādes vēlas regulēt tirgus, kuri nav iekļauti jaunajā ietekumā, tad valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina, ka regulējamais tirgus atbilst šādiem trīs kumulatīviem kritērijiem (trīs kritēriju tests):

- tirgū eksistē augsti un ilglaicīgi (nepārejoši) šķēršļi ienākšanai tirgū; tie var būt strukturāli vai normatīvi;
- tirgus struktūra liecina, ka šī ziņojuma darbības laikā tirgus neattīstīsies par tirgu ar pilnīgu konkurenci; izvērtējot šo kritēriju, jāizpēta konkurences stāvoklis pēc šķēršļiem ienākšanai tirgū;
- piemērojot tikai konkurences tiesības vien, nevar pienācīgi labot attiecīgās tirgus nepilnības (nevar panākt brīvu, pilnīgu konkurenci).

4. Nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecības tirgus

Eiropas Komisijas 2003. gada 11. februāra ietekumā par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK (2003/311/EK) minētais tirgus Nr.13: nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgus Jaunajā ietekumā minēts kā tirgus Nr.6. Eiropas Komisijas 2003. gada 11. februāra ietekumā par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK (2003/311/EK) minētais tirgus Nr.14: nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecības tirgus pēc Jaunā ieteikuma pieņemšanas vairs nav starp tiem tirgiem, kuros EK rekomendē piemērot apsteidzošu (*ex-ante*) regulēšanu. Komisija 2006.gada decembrī ir veikusi nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecības tirgus analīzi un konstatējusi, ka šajā tirgū nav novērojams konkurences trūkums un secinājusi, ka tajā nav nepieciešama *ex ante* saistību piemērošana.

5. Tirgus analīzes otrā kārtā

2008.gadā Komisija uzsāka Elektronisko sakaru tirgu analīzes otro kārtu, t.sk. nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgus analīzi.

5.1. Otrās kārtas informācijas vākšana

Komisija tirgus definēšanai un tirgus analīzei izmanto šādu informāciju:

- datus, kas tieši iegūti no tirgus dalībniekiem, tiem iesniedzot informāciju uz speciālu Komisijas izstrādātu veidlapu jautājumiem (Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību (2008.gada 6.jūnija lēmums Nr.206) (turpmāk – Noteikumi) 1. un 2.pielikums);
- datus, kas netieši iegūti no lietotājiem un komersantiem tirgus analīzes rezultātā;
- publiski pieejamus datus, piemēram, statistisko informāciju;
- datus, kas ir Komisijas rīcībā par tirgus dalībnieku (komersantu) iepriekšējo rīcību Komisijas darbības laikā.

Komisija ir izstrādājusi īpašas veidlapas, kuras Komisija izmanto, lai iegūtu informāciju tirgus analīzei. Noteikumu 1.pielikuma veidlapas jāaizpilda un jāiesniedz Komisijai katram komersantam, kurš reģistrējies Komisijā kā komersants, kurš sniedz elektronisko sakaru pakalpojumus. Noteikumu 1.pielikuma veidlapas jāiesniedz divas reizes gadā - katru gadu līdz 1.augustam par esošā kalendārā gada 1.pusgadu un līdz 1.februārim par iepriekšējā kalendārā gada 2.pusgadu.

Noteikumu 2.pielikuma veidlapas jāaizpilda un jāiesniedz Komisijai tiem komersantiem, kuru kopējie ieņēmumi, skaitot kopā sākot no lielākajiem, sasniedz 95% no visiem konkrētā pakalpojuma ieņēmumiem attiecīgajā laika periodā. Ja četru vai mazāk komersantu kopējie ieņēmumi sasniedz 95% no visiem no konkrētā pakalpojuma sniegšanas gūtajiem ieņēmumiem, tad 2.pielikuma veidlapas jāaizpilda tiem četriem komersantiem, kuru ieņēmumi no konkrētā pakalpojuma sniegšanas ir vislielākie.

Vispirms, saskaņā ar Komisijas 2008.gada 6.jūnijā apstiprināto (lēmums Nr.206) Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību 4.punktu, Komisija saņem pirmo pielikumu ar vispārīgu informāciju par komersantiem, to sniegtajiem pakalpojumiem un ieņēmumiem no pakalpojumu sniegšanas. Pēc pirmā pielikuma saņemšanas Komisija analizē saņemto informāciju un nosaka tos komersantus, kuru ieņēmumi ir vislielākie. Tiem komersantiem, kuru summārie ieņēmumi, sākot no lielākajiem, attiecīgajā laika periodā ir vismaz 95% no visiem ieņēmumiem, reizi gadā tiek nosūtīts pieprasījums iesniegt Noteikumu 2.pielikuma veidlapu.

Līdz 2007. gada 15. novembrim Komisija saņēma tirgus analīzei nepieciešamo informāciju (Noteikumu 1.pielikums) par 2007.gada pirmo pusgadu no 362 komersantiem (85 % no visiem reģistrētajiem komersantiem). Pamatojoties uz šiem datiem, Komisija noteica tos komersantus, kuriem nosūtāms Noteikumu 2. pielikums

par 2005. un 2006. gadu. Komisija uzskata, ka informācija iegūta no visiem tiem komersantiem, kuri var ietekmēt tirgus analīzes rezultātu.

Tabula 4. Komersantu sniegtā informācija atbilstoši Komisijas iedalījumam

Pakalpojums	Komersantu skaits
Balss telefonijas pakalpojumu sniegšana	62
tai skaitā:	
Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	36
Iekšzemes sarunas	40
Starptautiskās sarunas	43
2. Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana	35
tai skaitā:	
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem	14
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā citiem elektronisko sakaru komersantiem	16
3. Atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana (t.sk. daļēji atsaistītas piekļuves)	0
4. Internet piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefoniju	243
5. Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi publiskajā mobilajā telefona tīklā	5
6. Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā elektronisko sakaru tīklā	43
tai skaitā:	
vairumtirdzniecībā	1
mazumtirdzniecībā	28
7. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā sniegšana	8
8. Piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā	3
9. Starpsavienojumu pakalpojumu sniegšana	27
tai skaitā:	
Savienojumu uzsākšana fiksētajā tīklā	12
Savienojumu pabeigšana	17
Tranzīta pakalpojumi fiksētajā tīklā	12

Līdz 2008. gada 1. septembrim Komisija saņēma tirgus analīzei nepieciešamo informāciju (Noteikumu 1.pielikums) par 2007.gada otro pusgadu no 371 komersantiem (82,81 % no visiem reģistrētajiem komersantiem). Pamatojoties uz šiem datiem, Komisija noteica tos komersantus, kuriem nosūtāms Noteikumu 2. pielikums par 2007 gadu. Komisija uzskata, ka informācija iegūta no visiem tiem komersantiem, kuri var ietekmēt tirgus analīzes rezultātu.

Tabula 5. Komersantu sniegtā informācija atbilstoši Komisijas iedalījumam

Pakalpojums	Komersantu skaits
Balss telefonijas pakalpojumu sniegšana	59
tai skaitā:	
Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	39
Iekšzemes sarunas	49
Starptautiskās sarunas	45

2. Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana	40
tai skaitā:	
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem	21
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā citiem elektronisko sakaru komersantiem	18
3. Atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana (t.sk. daļēji atsaistītas piekļuves)	0
4. Internet piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefoniju	230
5. Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi publiskajā mobilajā telefona tīklā	4
6. Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā elektronisko sakaru tīklā	41
tai skaitā:	
vairumtirdzniecībā	3
mazumtirdzniecībā	32
7. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā sniegšana	4
8. Piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā	5
9. Starpsavienojumu pakalpojumu sniegšana	27
tai skaitā:	
Savienojumu uzsākšana fiksētajā tīklā	11
Savienojumu pabeigšana	21
Tranzīta pakalpojumi fiksētajā tīklā	13

Analizējot Komisijai iesniegto Noteikumu 1.pielikuma veidlapu informāciju, Komisija noteica tos komersantus, kuriem līdz 2007. gada 13. novembrim jāsniedz Komisijai tiem nosūtītās Noteikumu 2.pielikuma veidlapas (saskaņā ar to sniegtajiem pakalpojumiem):

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem: 4 komersanti.

Tabula 6. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi: 4 komersanti.

Tabula 7. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	ZetCOM		
SIA	BITE Latvija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas: 4 komersanti.

Tabula 8. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem: 4 komersanti.

Tabula 9. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	TELENET		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi: 4 komersanti.

Tabula 10. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	BALTKOM TV SIA		
SIA	CSC TELECOM		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi: 10 komersanti.

Tabula 11. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Master Telecom		
SIA	TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	TELEFANT		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	FINORS TELEKOM		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	TELENETS		

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem: 4 komersanti.

Tabula 12. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	TELIA LATVIJA		
SIA	LINX TELECOMMUNICATIONS LATVIA		
SIA	Baltcom Fiber		

Viens komersants (SIA „Baltcom Fiber”) 1.pielikumā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „Baltcom Fiber” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā: 8 komersanti.

Tabula 13. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	OPTRON		
SIA	Lattelecom		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	Radio Telecommunication Network		
SIA	Livas		
SIA	Baltcom Fiber		

Viens komersants (SIA „Baltcom Fiber”) 1.pielikumā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „Baltcom Fiber” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana: 1 komersants.

Tabula 14. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšanu

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		

- interneta piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefonijas pakalpojumus: Komisija nav pieprasījusi informāciju par interneta piekļuves pakalpojuma nodrošināšanu mazumtirdzniecībā.
- Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi: Līdz ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 27.jūnija regulas Nr.717/2007 par viesabonēšanu publiskajos mobilo telefonsakaru tīklos Kopienā un grozījumiem Direktīvā 2002/21/EK stāšanās spēkā 2007.gada 30.jūnijā, Komisija ar tirgus analīzi saistīto pasākumu ietvaros vairs neplāno apkopot datus par starptautiskās viesabonēšanas pakalpojumiem.

- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: Sakarā ar tirgus Nr.18 vēlo analīzi Komisija nav pieprasījusi informāciju par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem
- platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā: 5 komersanti.

Tabula 15. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvi vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	VERSIJA		
SIA	Baltcom IP		
SIA	Lattelecom		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	TALK POINT		

- piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā: 2 komersanti.

Tabula 16. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšanu publiskajā mobilajā telefonu tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	BITE Latvija		

- starpsavienojuma pakalpojums mobilajā elektronisko sakaru tīklā: 4 komersanti.

Tabula 17. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Tele2		
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu uzsākšana: 4 komersanti.

Tabula 18. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu uzsākšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	IT Group		
AS	LATVENERGO		
SIA	TELENET		

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana. Saskaņā ar Noteikumu 5., 6., 7., 8.punktu Komisija, nosūtīja 2.pielikuma veidlapas 16 komersantiem. Sakarā ar īpašo situāciju 9. tirgū (ņemot vērā tirgus definīciju, ka katrs elektronisko sakaru tīkls ir savs individuāls tirgus, visi komersanti, kas sniedz savienojumu pabeigšanas pakalpojumus

elektronisko sakaru tīklā ir komersanti ar būtisku ietekmi tirgū), Komisija papildus pieprasīja arī datus no komersantiem, kuri sāka sniegt savienojumu pabeigšanas pakalpojumus 2007.gadā, vai no komersantiem, kuriem ir vismaz viens starpsavienojuma līgums un kuri nodrošina balss telefonijas piekļuves pakalpojumus galalietotājiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā: pavisam 22 komersantiem.

Tabula 19. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA		
SIA	TELENETS		
SIA	AUGSTCELTNE		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	UNISTARS		
SIA	FINORS TELEKOM		
SIA	DIRECT		
SIA	D-COM		
SIA	LATTELENET		
SIA	MASTER TELECOM		
SIA	OPTRON		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	SIGIS		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	TELENET		
SIA	Interneta Pasaule		
SIA	HIG Serviss Baltija		

- starpsavienojuma pakalpojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts: 4 komersanti.

Tabula 20. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	IT Group		
SIA	CSC TELECOM		

Analizējot Komisijai iesniegto Noteikumu 1.pielikuma veidlapu informāciju, Komisija noteica tos komersantus, kuriem līdz 2008.gada 8., 15. vai 17.oktobrim (tikai interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem) jāsniedz Komisijai tiem nosūtītās Noteikumu 2.pielikuma veidlapas (saskaņā ar to sniegtajiem pakalpojumiem):

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem: 4 komersanti.

Tabula 21. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Bite Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi: 4 komersanti.

Tabula 22. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Zetcom		
SIA	Bite Latvija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi: 4 komersanti.

Tabula 23. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Bite Latvija		
SIA	Zetcom		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem: 4 komersanti.

Tabula 24. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	IME PLUS		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi: 6 komersanti.

Tabula 25. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	LATVENERGO		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	CSC TELECOM		
AS	Telekom Baltija		

SIA	MWTV	
-----	------	--

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi: 14 komersanti.

Tabula 26. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	MASTER TELECOM		
SIA	Telekomunikāciju grupa		
AS	Telekom Baltija		
SIA	Telefant		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	TELENETS		
SIA	SIGIS		
SIA	Finors Telekom		
SIA	MWTV		
SIA	LATTELENET		
SIA	Datagrupa.lv		

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem: 5 komersanti.

Tabula 27. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	EQUANT LATVIA Ltd		
SIA	VELS		
SIA	CITYNET		
SIA	TELIA LATVIJA		

Viens komersants (SIA „EQUANT LAVIA ltd”) 1.pielikumā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas pakalpojumus vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „EQUANT LAVIA ltd” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā: 8 komersanti.

Tabula 28. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	OPTRON		
SIA	Lattelecom		
SIA	Baltcom Fiber		

VAS	Latvijas Dzelzceļš	
SIA	Radio Telecommunication Network	
SIA	EQUANT LATVIA Ltd	

Viens komersants (SIA „EQUANT LAVIA ltd”) 1.pielikumā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „EQUANT LAVIA ltd” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pakalpojumu sniegšana: 2 komersanti.

Tabula 29. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pakalpojumu sniegšanu

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	FASTNETS		
SIA	Lattecom		

- interneta piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefonijas pakalpojumus: 96 komersanti.

Tabula 30. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par interneta piekļuves pakalpojumu sniegšanu, izņemot balss telefonijas pakalpojumus

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattecom		
SIA	TELECENTRS		
SIA	TELIA LATVIJA		
SIA	LATNET Serviss		
SIA	Balticom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	MĪTS LV		
SIA	Interneta Pasaule		
SIA	IZZI		
SIA	DAUTKOM TV		
SIA	IZZI COM		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	PRONETS		
SIA	Bite Latvija		
SIA	MFL Serviss		
SIA	OPTILINE		
SIA	LIVAS NET		
SIA	BALTINET DATA		
AS	LATVENERGO		
SIA	TELENET		
SIA	OSTKOM		
SIA	MPE NETS		
SIA	Kopideja		
SIA	Lattecom Technology		
LU aģentūra	LATVIJAS UNIVERSITĀTES MATEMĀTIKAS UN INFORMĀTIKAS INSTITŪTS		

SIA	Elektrons & K
SIA	PROMEDIA
SIA	BAS GRUPA
SIA	TEKALATS
SIA	Infonet sistēmas
SIA	TERABITS
SIA	CITYNET
SIA	MICROLINES
SIA	SkaTVis
SIA	FASTNETS
SIA	DATU TEHNOLOĢIJU GRUPA
SIA	NEOLAINS
SIA	VIS IT
SIA	MIKRONET
SIA	TECHNONET
SIA	Media Centrs "Kurzeme"
SIA	JUCOM
SIA	DT KOMUNIKĀCIJAS
SIA	ALDEMS
SIA	UNISAT
SIA	Baltijas telekomunikāciju tīkli
SIA	UNINET
SIA	NEONETS
SIA	4 NETS
SIA	UNISTARS
SIA	JŪLIJA O
SIA	DATORI UN DATORTĪKLI
SIA	LAIN NET
SIA	SL.NET
SIA	ELIDARS
SIA	Studio 7 PRO
SIA	GP SYSTEMS
SIA	GLOBAL DVA
SIA	Datagrupa.lv
SIA	MWTV
SIA	A TECHNOLOGIES
SIA	LV DATS
SIA	JUNIK
SIA	GROTEKS
SIA	ILVA Ltd
SIA	MAKSINETS
SIA	SV NETS
SIA	LATVIJAS DATORU TĪKLI
SIA	IZZI Ultracom
SIA	SALASPILS DATORU TĪKLI UN INFORMATĪVĀS TEHNOLOĢIJAS
SIA	NITE DATORU SISTĒMAS
SIA	AIRCOM
SIA	ZEDNET
SIA	KENGANETS
SIA	Kurzemes datorcentrs
SIA	LANCOM

SIA	PROMAKS	
SIA	ITrisinājumi.lv	
SIA	SABINA-S	
SIA	EVALS	
SIA	DEMVAR	
SIA	Boldnet	
SIA	QWERTY	
SIA	RSS LTD.	
SIA	PC ABC	
SIA	MULTITONE BALT	
SIA	OPTRON	
SIA	M-Stils	
SIA	PROLAIN	
SIA	Kurzemes IT	
SIA	MICRONET	
SIA	Komerccentrs DATI grupa	
SIA	ALFA LINKS	
SIA	Šilale	
SIA	EIKATIK	
SIA	DATORCENTRS	

- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi vairumtirdzniecībā:
5 komersanti

Tabula 31. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	Valkas Elektrons		
SIA	KTV Universss		
SIA	KTV TELEANSS		
SIA	ZS Lagzdiņas		
SIA	DOBELES TELESAT		

Pieci komersanti (SIA „Valkas Elektrons”, SIA „KTV Universss”, SIA „KTV Teleanss”, SIA „ZS Lagzdiņas” un SIA „DOBELES TELESAT”) 1.pielikumā nenorādīja vai tie sniedz radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumus vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No šiem pieciem komersantiem tāpēc tika pieprasīti dati gan pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi mazumtirdzniecībā:
21 komersants

Tabula 32. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem mazumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	IZZI		
SIA	DAUTKOM TV		
SIA	TELEVIDEOTĪKLS		
SIA	FAO		

SIA	OSTKOM	
SIA	LIVAS KTV	
SIA	Elektrons & K	
SIA	SkaTVis	
SIA	ELEKTRONS S	
SIA	Radošā apvienība "MODĒMS"	
SIA	ARDI	
SIA	RĪGAS RADIOTRANSLĀCIJA	
SIA	L.A.T.	
SIA	Lattelecom	
SIA	Elektrons	
SIA	KTV Universs	
SIA	Valkas Elektrons	
SIA	KTV TELEANSS	
SIA	ZS Lagzdiņas	
SIA	DOBELES TELESAT	

Pieci komersanti (SIA „Valkas Elektrons”, SIA „KTV Universs”, SIA „KTV Teleanss”, SIA „ZS Lagzdiņas” un SIA „DOBELES TELESAT”) 1.pielikumā nenorādīja vai tie sniedz radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumus vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No šiem pieciem komersantiem tāpēc tika pieprasīti dati gan pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- platjoslas piekļuve vairumtirdzniecībā: 5 komersanti.

Tabula 33. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā pakalpojumu sniegšanu

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	VERSIJA		
SIA	Baltcom IP		
SIA	Lattelecom		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	IZZI COM		

- piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā: 2 komersanti.

Tabula 34. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšanu publiskajā mobilajā telefonu tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Bite Latvija		

- starpsavienojuma pakalpojums mobilajā elektronisko sakaru tīklā: 4 komersanti.

Tabula 35. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojuma pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Tele2		

SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA	
SIA	Bite Latvija	
AS	Telekom Baltija	

- starpsavienojuma pakalpojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu uzsākšana: 5 komersanti.

Tabula 36. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojuma pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu uzsākšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	LATTELENET		
SIA	Lattelecom		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	IT Group		
AS	LATVENERGO		

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1.pielikumā neuzrādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā: savienojumu pabeigšana. Saskaņā ar Noteikumu 5., 6., 7., 8.punktu, Komisija nosūtīja 2.pielikuma veidlapas 16 komersantiem. Sakarā ar īpašo situāciju 3.tirgū (ņemot vērā tirgus definīciju, ka katrs elektronisko sakaru tīkls ir savs individuāls tirgus, visi komersanti, kas sniedz savienojumu pabeigšanas pakalpojumus elektronisko sakaru tīklā, ir komersanti ar būtisku ietekmi tirgū), Komisija papildus pieprasīja arī datus no komersantiem, kuri sāka sniegt savienojumu pabeigšanas pakalpojumus 2008.gadā un no komersantiem, kuri ir vismaz viens starpsavienojuma līgums un kuri nodrošina balss telefonijas pakalpojumu kopā ar piekļuves nodrošināšanu galalietotājiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā: pavisam 17 komersantiem.

Tabula 37. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	LATTELENET		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	Interneta Pasauļe		
AS	LATVENERGO		
SIA	Telekomunikāciju grupa		
SIA	TELENETS		
SIA	Augstceltne		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	TELENET		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	UNISTARS		
SIA	Finors Telekom		
SIA	Direct		
SIA	D-COM		

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1.pielikumā nenorādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

- Starpsavienojuma pakalpojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts: 6 komersanti.

Tabula 38. Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojuma pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	LATTELENET		
AS	Lattelecom		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	IT Group		
AS	Telekom Baltija		
SIA	OPTRON		

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1.pielikumā nenorādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

5.2. Tirgus apraksts

Nomātās līnijas ir publiskajā elektronisko sakaru tīklā izdalīts vai izveidots pastāvīgs sakaru kanāls signālu pārraidei starp diviem abonenta norādītajiem pieslēguma punktiem, neizmantojot komutācijas un maršrutēšanas iekārtas.

Nomātā līnija savieno divus fiksētus lietotāja noteiktus pieslēguma punktus un nodrošina starp tiem pastāvīgu, nemainīgu un simetrisku elektronisko sakaru savienojumu, neierobežojot nomātās līnijas lietošanas mērķi. Nomāto līniju mazumtirdzniecības pakalpojumu visbiežāk izmanto juridiskās personas, lai savienotu struktūrvienības vienotā tīklā vai lai nodrošinātu ātru un netraucētu piekļuvi internetam. Nomāto līniju vairumtirdzniecības pakalpojumu visbiežāk izmanto komersanti, lai piedāvātu nomāto līniju pakalpojumus mazumtirdzniecībā vai, lai piedāvātu kādus citus pakalpojumus, vai arī lai paplašinātu savu elektronisko sakaru tīklu. Salīdzinot nomāto līniju mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības tirgus jāpievērš uzmanība, ka galvenokārt tie tiek izšķirti pēc tā, kas ir pakalpojuma pircējs, pakalpojuma pārdevējs un kādam mērķim pakalpojums tiek pirkt. Jāpiebilst, ka tehniski starp nomāto līniju mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības pakalpojumiem var nebūt atšķirības.

Nomātās līnijas maģistrālais posms vai savienošanas līnija (angļu valodā: *trunk segment*) tiek definēts kā nomātās līnijas posms starp divām komutatīvajām vai, maršrutēšanas iekārtām (vai starp iekārtu un starpsavienojuma punktu) vienā elektronisko sakaru tīklā, kurš nesavieno divas galalietotāja iekārtas. Maģistrālais posms var tikt izmantots, lai savienotu divas galalietotāja iekārtas, ja tas tiek izmantots kopā ar nomātās līnijas gala posmu.

Gala posms (angļu valodā: *terminating segment*) tiek definēts kā nomātās līnijas posms, kas tiek izmantots cita elektronisko sakaru komersanta abonentlīnijas nodrošināšanai. Tas ir posms no galalietotāja pieslēguma punkta līdz tuvākajai tīkla komutatīvajai vai maršrutēšanas iekārtai.

5.3. Situācija tirgū

Nomāto līniju vairumtirdzniecības tirgū 2007. gadā pakalpojumus piedāvāja 23 komersanti. Astoņu lielāko komersantu summārie ieņēmumi pārsniedza 95% no visiem ieņēmumiem nomāto līniju vairumtirdzniecības tirgū. No šiem astoņiem komersantiem 4 komersanti piedāvāja nomāto līniju gala posmus vairumtirdzniecībā. Pārējo komersantu ieņēmumi netika iekļauti nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgus analīzē, jo uzskatāms, ka šie komersanti nevar ietekmēt situāciju tirgū.

Nomāto līniju vairumtirdzniecības tirgus apgrozījums 2007.gadā un arī iepriekšējos gados bija salīdzinoši neliels (2007.gadā – 0,98% no visu elektronisko sakaru pakalpojumu apgrozījuma, jeb 5,0 miljoni LVL); tāpat tirgū aktīvo komersantu skaits un kopējais pakalpojuma lietotāju skaits arī bija neliels. Neliels komersantu skaits un neliels lietotāju skaits nozīmē to, ka tirgū tiek veikts neliels skaits darījumu un tie notiek samērā reti. Nelielais darījumu skaits tirgū, savukārt, nozīmē to, ka katrs darījums ietekmē situāciju tirgū, tādēļ 6.tirgum grūti noteikt kādu konkrētu attīstības virzienu un tā izmaiņas nākotnē ir neprognozējamas.

No četriem 6.tirgus analīzē iekļautajiem komersantiem, kuri 2005. gadā piedāvāja nomāto līniju gala posmu pakalpojumus vairumtirdzniecībā SIA „Livas” šos pakalpojumus pārtrauca piedāvāt 2007.gadā. Toties tajā pašā 2007.gadā nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības pakalpojumus uzsāka sniegt SIA „Equant Latvia Ltd.”.

6. Tirgus definīcija

Katra tirgus definēšanai ir divas daļas: konkrētajā tirgū iekļaujamo pakalpojumu kopums un konkrētā tirgus ģeogrāfiskais mērogs. Tirgū iekļaujamo pakalpojumu kopums tiek noteikts, identificējot tos pakalpojumus, kuru piedāvājums var ierobežot konkrētā tirgus pakalpojumu piedāvātāju tirgus varu.

Nosakot konkrētajā tirgū iekļaujamo pakalpojumu kopumu, jāņem vērā trīs galvenie kritēriji: vai aplūkojamais pakalpojums un citi pakalpojumi nodrošina vienas un tās pašas funkcijas, neatkarīgi no izmantotajām tehnoloģijām (funkcionālā aizstājamība); cik lielā mērā lietotāji var aizstāt aplūkojamo pakalpojumu ar citiem pakalpojumiem (pieprasījuma puses aizstājamība) un kāda ir varbūtība, ka pakalpojumu sniedzēji (vai citi komersanti) var īsā laikā un bez būtiskām papildus izmaksām vai neattaisnota riska uzsākt aplūkojamo pakalpojumu sniegšanu konkrētajā tirgū (piedāvājuma puses aizstājamība).

6.1. Tirgū iekļaujamo pakalpojumu kopums

Lai definētu un nodalītu nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgu no maģistrālo posmu tirgus, jāapskata šādi jautājumi:

6.1.1. Vai nomāto līniju gala posmi un maģistrālie posmi veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums:

No pieprasījuma puses abi līniju segmenti nav aizvietojami. Gala posms un maģistrālais posms ietver atšķirīgas nomātās līnijas daļas, kuras ir savstarpēji norobežotas. Gala posms un maģistrālais posms ir savstarpēji papildinoši produkti un arī fakts, ka lietotāji pieprasa punkts – punkts savienojumu, neatkarīgi no tā, vai nomātā līnija sastāv no vairākiem segmentiem, šajā gadījumā nav pretrunā ar gala posmu un maģistrālo posmu atdalīšanu, jo paralēli pastāv iespēja pieprasīt „sasaistītu” nomātās līnijas piedāvājumu un „atsaistītu” nomātās līnijas piedāvājumu.

Piedāvājuma puses aizvietojamības novērtējums:

No piedāvājuma puses Komisija konstatē, ka komersants, kas piedāvā gala posmus vai maģistrālos posmus nevar ātri reaģēt uz situāciju, kad hipotētiskais monopolists paaugstina maģistrālo posmu cenas vai gala posmu cenas par 10 %, ar savu maģistrālo posmu vai gala posmu piedāvājumu, jo nepieciešamās investīcijas ir salīdzinoši lielas no kurām liela daļa ir neatgūstamās izmaksas (*sunk costs*), īpaši izmaksas, kas ir saistītas ar šahtu un kabeļu kanalizācijas izbūvi.

Konkurences apstākļi

Konkurences apstākļi gala posmiem un maģistrāliem posmiem nav homogēni. Komersants, atkarībā no sava tīkla struktūras, var piedāvāt tikai nomātās līnijas gala posmu vai tikai nomātās līnijas maģistrālo posmu, vai arī abus nomātās līnijas posmus. Katrā gadījumā komersantam nepieciešama cita tīkla infrastruktūra. Komisija atzīmē, ka, ņemot vērā komersantu Komisijai iesniegto informāciju, tās rīcībā nav atbilstošas informācijas pieprasījuma puses analīzei.

Ņemot vērā gan aizvietojamības novērtējumu, gan konkurences apstākļus Komisija konstatē, ka nomāto līniju gala posmi un maģistrālie posmi neveido vienotu tirgu.

6.1.2. Vai analogās un ciparu nomātās līnijas vairumtirdzniecībā veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizstājamība

Funkcionāli analogās un ciparu līnijas atšķiras viena no otras galvenokārt ar to, ka analogās līnijas ir labāk piemērotas tieši balss pārraidei (joslas platums 64 Kbit/s) nekā datu pārraidei (joslas platums 40 Kbit/s līdz 50 Kbit/s), bet ciparu līnijas nodrošina iespēju izmantot gan balss, gan datu pārraides pakalpojumus ar vienādu – 64 Kbit/s, joslas platumu. Ciparu līnijas arī, atšķirībā no analogajām, var apvienot (summēt), izveidojot augstāka joslas platuma līnijas. Šī iemesla dēļ, Komisija salīdzina analogās līnijas ar līdzīga joslas platuma ciparu līnijām. Galveno funkcionālo atšķirību cēloņi ir galalietotāju izmantotās galiekārtas un līniju komutācijas iekārtas. No tehniskā viedokļa raugoties, ir viegli mainīt nomātās līnijas veidu no analogās uz ciparu, nomainot attiecīgās līnijas komutācijas iekārtas vai līnijai pieslēgtās galiekārtas.

Izvēloties starp analogajām un ciparu līnijām ar līdzīgu joslas platumu galalietotāji parasti dod priekšroku ciparu līnijām, jo tās piedāvā augstāku datu pārraides kvalitāti un drošību. Tomēr tās ir pietiekami līdzīgas lai potenciālajam monopolistam nebūtu izdevīgi palielināt ciparu līnijas cenu par 5% līdz 10%, jo tad galalietotāji, neskatoties uz atšķirīgu kvalitāti, pārslēgtos uz analogajām līnijām un otrādi. Jāpiezīmē, ka pārslēgšanās ir vienkārša un nepastāv pārlietu lielas izmaksas, kas saistītas ar līnijas veida maiņu – galalietotājam vienkārši jānomaina izmantojamā galiekārta, ko parasti var paveikt galalietotājs pats bez profesionālas palīdzības.

Piedāvājuma puses aizstājamība

Arī no piedāvājuma puses pārslēgšanās starp analogo un ciparu līniju piedāvāšanu ir samērā vienkārša. Abi nomāto līniju tipi izmanto vienas un tās pašas metāliskās līnijas un lai pārvērstu analogo līniju par ciparu līniju (un otrādi) nav nepieciešams ieguldīt līdzekļus jaunas infrastruktūras (vadu, kabeļu, šahtu un tranšeju) būvniecībai, nepieciešams tikai nomainīt komutācijas iekārtas. Tātad, ja potenciālais monopolists nolemtu palielināt ciparu līniju cenu par 5% līdz 10%, tad citi elektronisko sakaru komersanti, kuri līdz tam nebija piedāvājuši šādu pakalpojumu varētu bez pārlieku lielām izmaksām un īsā laika periodā sākt piedāvāt ciparu nomāto līniju pakalpojumus, tādējādi ierobežojot potenciālā monopolista tirgus varu. Jāatzīst tomēr, ka komersantiem, kuri nepiedāvā elektronisko sakaru pakalpojumus, nebūtu iespējams īsā laikā un bez pārlieku lielām izmaksām sākt piedāvāt ciparu nomāto līniju pakalpojumus galvenokārt ārkārtīgi lielo infrastruktūras būvniecības izmaksu dēļ.

Komisija uzskata, ka analogās nomātās līnijas un tās ciparu nomātās līnijas, kuras nodrošina līdzīgu joslas platumu, jāiekļauj vienā tirgū. Komisijas viedoklis sakrīt ar Eiropas Komisijas ieteikumu, kurā minēts, ka nav nepieciešams sadalīt nomāto līniju minimālo kopu vairākos tirgos, jo tirgus apstākļi katrā nomāto līniju kategorijā uzskatāmi par līdzīgiem.

6.1.3. Vai iekšzemes un starptautiskās nomātās līnijas vairumtirdzniecībā veido vienotu tirgu?

Aizvietojamība starp starptautiskajām nomātām līnijām un šajā ziņojumā apskatāmajām (iekšzemes) nomātām līnijām nepastāv, jo starptautisko līniju pieslēguma punkti atrodas ārzemēs. Līdz ar to Komisija konstatē, ka starptautiskās nomātās līnijas vairumtirdzniecībā nevar iekļaut tirgū Nr.6.

6.1.4. Starpība starp ietekumā minēto tirgu Nr.5 (platjoslas piekļuve vairumtirdzniecībā) un tirgu Nr.6

Nomātās līnijas ir iespējams izmantot arī platjoslas datu pārraidei, tomēr nomātās līnijas parasti nodrošina lielāku datu pārraides ātrumu nekā piekļuve datu plūsmai un ir nepieciešami vairāki nomāto līniju (maģistrālie, gala) posmi. Tādējādi, normālos apstākļos nomātās līnijas cenas ir augstākas nekā piekļuves datu plūsmai cenas. Tādēļ var secināt ka, aizvietojamību ierobežo datu pārraides ātrums.

Papildus, nomātās līnijas ir konkrēti punkts-punkts (*point-to-point*) savienojumi un tāpēc tie atšķiras no piekļuves tīkliem, jo nomāto līniju pakalpojumu sniegšanas gadījumā netiek izmantotas iekārtas, lai nodrošinātu noslodzes koncentrāciju vai maršrutizāciju. Lai, izmantojot nomātās līnijas, izveidotu tīkla struktūru, kas nodrošinātu tehniskās iespējas salīdzināmas ar piekļuvi datu plūsmai, komersantiem jāreķinās ar ievērojamām investīcijām.

Komisija konstatē, ka piekļuve datu plūsmai nevar aizvietot nomāto līniju gala posmus.

6.1.5. Vai tumšā optiskā šķiedra ir iekļauta tirgū Nr.6?

Tumšā optiskā šķiedra (*dark fiber*) (jeb neizmantots optiskais kabelis optisko kabeļu tīklā) nevar aizvietot nomātās līnijas. Lai izmantotu optiskās šķiedras tādā veidā, kas pielīdzināms nomātām līnijām, ir nepieciešams tās apgādāt ar pārraides

tehniku. Pārtraides tehnika ir salīdzinoši dārga. Komersants veic tādas investīcijas tikai īpašos gadījumos, piemēram, kad ir nepieciešama augstāka drošība nekā tā, ko var nodrošināt nomātās līnijas.

6.1.6. Vai iekšējie pakalpojumi ir iekļauti tirgū Nr.6?

Nomāto līniju nodrošināšanas kontekstā iekšējie pakalpojumi ir visi nomāto līniju pakalpojumi, kurus sniedz komersanta struktūrvienība, kas ir atbildīga par infrastruktūras nodrošināšanu (vairumtirdzniecības daļa), citām komersanta struktūrvienībām, kurām ir nepieciešami nomāto līniju pakalpojumi. Tie ir gan komerciālie, gan nekomerciālie pieslēgumi, kurus komersants nodrošina pats sev pakalpojumu sniegšanai galalietotājiem.

Iekšējie pakalpojumi var aizvietot nomāto līniju gala posmus, jo galalietotājam nodrošinātā nomātā līnija un nomātās līnijas gala posms ir identiski. Abos gadījumos līnijas savieno operatora komutācijas vai maršrutēšanas iekārtas ar (galalietotāja) pieslēgumu punktu. Lai gan galalietotājam nodrošinātā nomātā līnijā var arī ietilpt maģistrālais posms, galvenais elements ir gala posms. Galalietotājam nodrošinātā nomātā līnijā vienmēr jāiekļauj gala posms, bet maģistrālais posms var nebūt nepieciešams. Līdz ar to komersants, kurš piedāvā nomātās līnijas galalietotājam, var, gadījumā, ja galalietotājs maina operatoru, nodrošināt atbrīvoto nomāto līniju vairumtirdzniecībā kā gala posmu.

Ievērojot iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka tirgū Nr.6 iekļaujami iekšējie pakalpojumi.

6.1.7. Vai Ethernet pakalpojumi ir iekļauti tirgū Nr.6?

Ethernet ir datu pārtraides protokols, kas nodrošina caurspīdīgu, augstas kapacitātes datu pārraidi. Ethernet protokolu ir iespējams konfigurēt tā, lai tas nodrošinātu augstu datu pārraides nepārtrauktības un nemainības nodrošinājumu. Tomēr, jāņem vērā, ka:

- tas praktiski netiek izmantots balss pārraidei (lai gan to var izmantot VoIP pārraidei), ISDN, VPN, vai citu datu pārraides protokolu izmantojošas informācijas sūtīšanai;
- tam ir ierobežots līnijas garums: Ethernet protokolu nevar efektīvi izmantot līnijām, kas garākas par 100m vai atsevišķos gadījumos 200m;
- tas nevar garantēt pilnīgu datu pārraides nepārtrauktību un kapacitātes nemainību, jo tas izmanto datu sāncensības principu pārraidot datus.

Komisija uzskata, ka Ethernet protokols tomēr iekļaujams 6.tirgus definīcijā, jo tas atļauj datu pārraides ātrumu līdz 100 Mbit/s, kas ir konkurētspējīgs ar xDSL tehnoloģijām vai optiskajiem risinājumiem. Ja attālums no pieslēguma punkta līdz maršrutēšanas vai komutācijas iekārtai ir neliels, Ethernet līniju var izmantot vienu pašu nomātās līnijas gala posma nodrošināšanai. Lai nodrošinātu nomātās līnijas gala posmu, kura garums pārsniedz efektīvo Ethernet protokola darbības garumu, Ethernet protokolu var izmantot kombinācijā ar citiem tehniskajiem risinājumiem nomāto līniju gala posmu nodrošināšanai.

6.2. Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums

Nomāto līniju gala posmu tirgus ģeogrāfiskais mērogs ir Latvijas Republikas teritorija. Lai arī aizstājamība starp dažādām nomātajām līnijām, kuras savieno

atšķirīgus Latvijas Republikas teritorijas punktus ir ierobežota, tomēr nav nepieciešams dalīt nomāto līniju tirgu vairākos ģeogrāfiskos apgabalos, jo vienota tirgus definēšanai nav nepieciešami identiski konkurences apstākļi, pietiek ar konkurences viendabību.

Bez tam kopējais nomāto līniju vairumtirdzniecības tirgus (ieskaitot maģistrālos posmus) Latvijā ir tik niecīgs (0,98 % no kopējiem ieņēmumiem no elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas), ka sadalīšana vairākos ģeogrāfiskos apgabalos aprūtinātu analīzes veikšanu tik nelielam tirgum.

6.3. Tirgus definēšanas rezultāti

Nemot vērā iepriekš minēto, Komisija konstatē ka nosakāms nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības Latvijas Republikas teritorijā tirgus.

7. Tirgus analīze

Pēc tirgus definēšanas Komisijai saskaņā ar ESL 31.panta 2.daļu ir pienākums analizēt iepriekš definēto nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgu un izvērtēt komersantu ar būtisku ietekmi eksistenci analizējamajā tirgū. Komisija ir analizējusi tirgu saskaņā ar konkurences likumu un Eiropas Komisijas tirgus analīzes vadlīnijām. Eiropas Komisijas tirgus analīzes vadlīnijās ir minēts ievērojams skaits dažādu kritēriju pēc kuriem Komisija var noteikt vai definētajā tirgū ir komersants ar būtisku ietekmi. Komisija uzskata, ka šādi kritēriji ir visvairāk piemēroti komersanta ar būtisku ietekmi noteikšanai Latvijas tirgū:

- Komersanta lielums (īpatsvars tirgū);
- Kontrole pār būtisku infrastruktūru;
- Šķēršļi ienākšanai tirgū un potenciālā konkurence;
- Kompensējošā pirkstspēja un šķēršļi galalietotāja izvēlei.

7.1. Komersanta lielums (īpatsvars tirgū)

Komisija ir apkopojusi datus par komersantiem, kuri 2005., 2006. un 2007.gadā sniedza nomāto līniju gala posmu pakalpojumus vairumtirdzniecībā. 39. tabulā apkopoti ieņēmumi no nomāto līniju gala posmu pakalpojumu sniegšanas vairumtirdzniecībā un iznomāto gala posmu skaits.

Tabula 39. Piedāvātie nomāto līniju gala posmi.

Komersants	2005		2006		2007	
	Ieņēmumi	Skaits	Ieņēmumi	Skaits	Ieņēmumi	Skaits
Lattelecom						
Optron						
Equant Latvija						
RTN						
Livas						
Kopā						

1. attēlā redzams, ka vēsturiskā operatora, SIA „Lattelecom” nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgus daļa pēc ieņēmumiem 2007. gadā bija [redacted].

Attēls 1. Attiecīgās tirgus daļas pēc ieņēmumiem

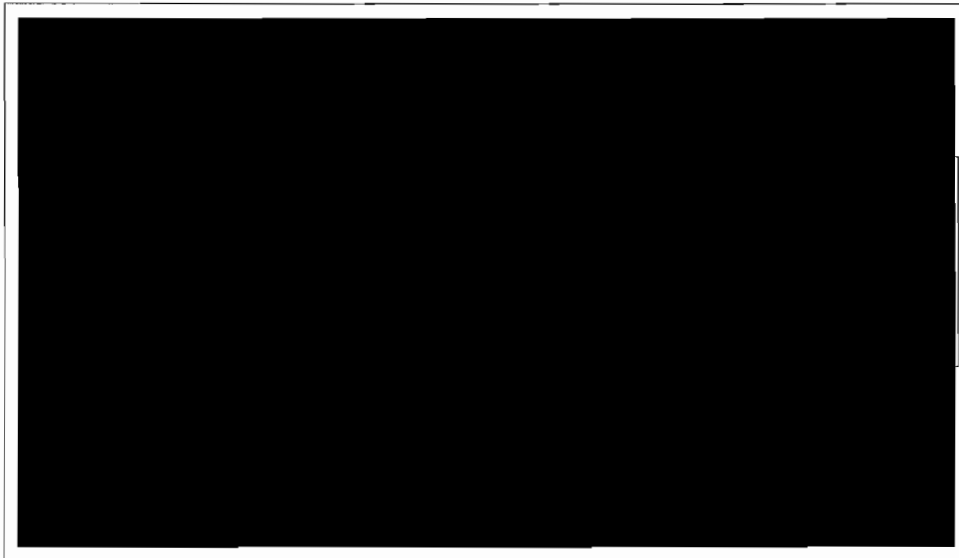

Attēls 2. Ieņēmumi absolūtos skaitļos

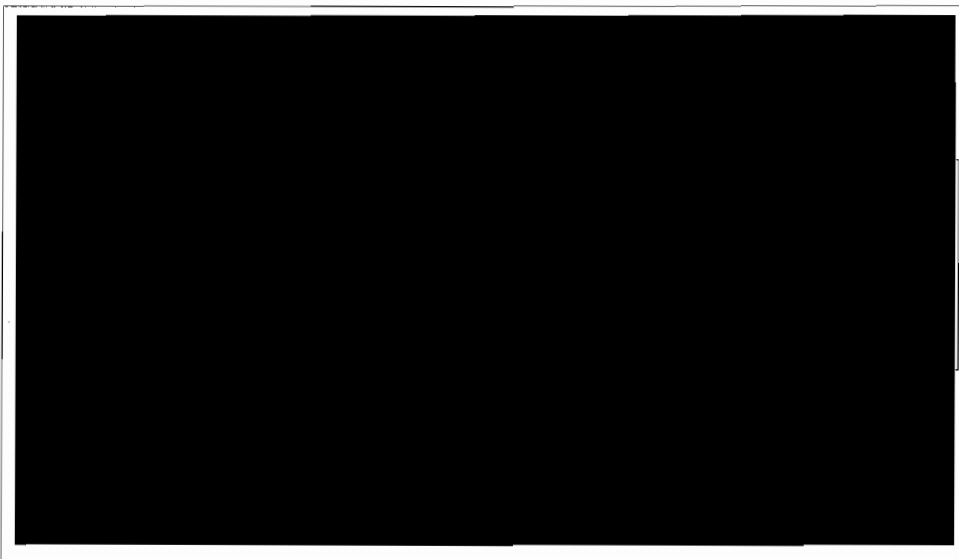

3. attēlā redzamas 6.tirgus dalībnieku tirgus daļas pēc iznomāto līniju skaita. SIA „Lattelecom” [redacted].

Attēls 3. Attiecīgās tirgus daļas pēc līniju skaita

Attēls 4. Līniju skaits

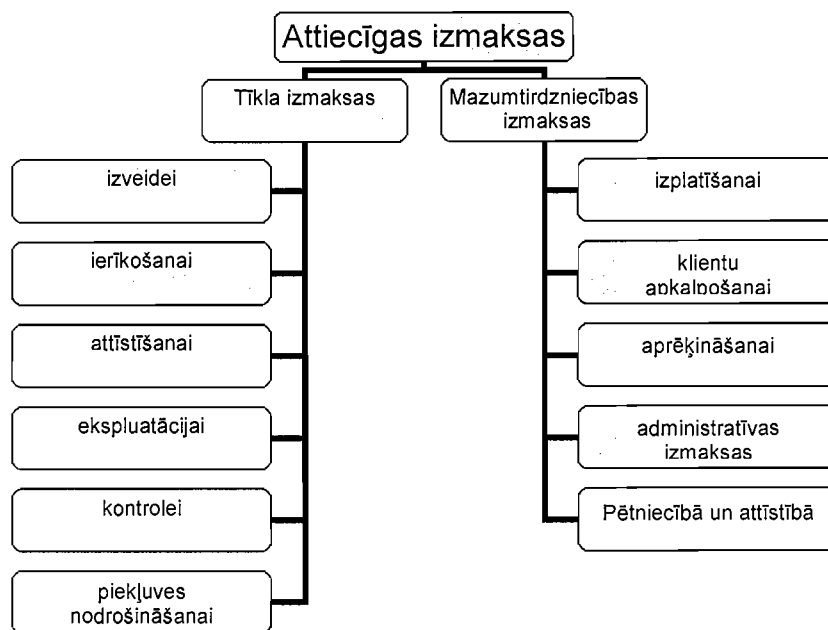

Tomēr, Komisija jau iepriekš konstatēja, ka tirgū Nr.6 ir iekļauti arī iekšējie pakalpojumi.

Komisijas rīcībā nav tiešu datu par ieņēmumiem no iekšējo pakalpojumu nodrošināšanas. Tomēr iespējams noteikt ieņēmumus no iekšējo pakalpojumu nodrošināšanas, pamatojoties uz ieņēmumiem no nomāto līniju nodrošināšanas mazumtirdzniecībā, izmantojot „mazumtirdzniecības tarifi mīnus” pieeju. „Mazumtirdzniecības tarifi mīnus” pieeja ir metodika vairumtirdzniecības tarifu (tīkla izmaksu) aprēķināšanai, izmantojot mazumtirdzniecības tarifus. Jāņem vērā, ka mazumtirdzniecības tarifos iekļautas ne tikai elektronisko sakaru tīkla izmaksas, bet arī citas izmaksas, kā izplatīšanas izmaksas, tarifkācijas, klientu apkalpošanas izmaksas un administratīvās izmaksas, kuras ir nepieciešamas, lai nodrošinātu pakalpojumus galalietotājiem (skat. 5.attēlu). Izmantojot šo pieeju vairumtirdzniecības tarifus var aprēķināt no mazumtirdzniecības tarifiem atņemot X,

kas atspoguļo izmaksas saistītas ar pakalpojumu nodrošināšanu galalietotājiem. Komisija uzskata 20 % par pieņemamu X vērtību.

Attēls 5. Izmaksu struktūra

Nemot vērā iekšējos pakalpojumus (ieņēmumi no nomāto līniju nodrošināšanas mazumtirdzniecībā, kuriem atņemts X ar formulu „mazumtirdzniecības tarifi mīnus 20%”), situācija tirgū ir šāda:

Tabula 40. Tirgus daļas pēc ieņēmumiem ieskaitot iekšējos pakalpojumus

Komersants	Ieņēmumi			Tirgus daļas pēc ieņēmumiem		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Lattecom						
Telia Latvija						
Optron						
RTN						
Livas						
Equant Latvija						
Citynet						
KOPĀ						

Aprēķinā izmantoti tie nomāto līniju mazumtirdzniecības pakalpojumi, kuri atbilst 6.tirgū definētajiem nomāto līniju vairumtirdzniecības pakalpojumiem. 6.tirgus tirgus daļu aprēķinā iekļauto mazumtirdzniecības nomāto līniju pakalpojumu kopa var

atšķirties no nomāto līniju mazumtirdzniecības tirgus definīcijā iekļauto pakalpojumu kopas.

Komisija, pamatojoties tikai uz tirgus daļām, var konstatēt, ka SIA „Lattelecom” ir vienīgais komersants ar būtisku ietekmi konkrētajā tirgū. Neskatoties uz to Komisija analizē arī citus kritērijus.

7.2. Kontrole pār būtisku infrastruktūru

Būtiska infrastruktūra ir elektronisko sakaru tīkla daļa jeb tīkla komponente, ko nav iespējams ātri dublēt un kas nodrošina nomāto līniju pakalpojuma sniegšanu mazumtirdzniecībā. Nomāto līniju sniegšanai nepieciešamā tīkla izbūve ir ārkārtīgi laikietilpīgs process un tam nepieciešamas ievērojamas investīcijas. Pašlaik neviens komersants Latvijā nav izbūvējis tādu nacionālo nomāto līniju tīklu, lai tas varētu sekmīgi konkurēt ar SIA „Lattelecom” tīklu. Vairākiem komersantiem ir savi tīkli apgabalos ar augstāku pieprasījumu (piem. Rīga), bet nevienam no šiem komersantiem nav pietiekami plašs elektronisko sakaru tīkls, lai tie varētu reaģēt uz nomāto līniju gala posmu pieprasījuma pārmaiņām vai nodrošināt citus elektronisko sakaru komersantus ar tiem nepieciešamajiem nomāto līniju gala posmiem visā Latvijas Republikas teritorijā.

SIA „Lattelecom” piekļuves tīkls ir vislielākais Latvijā. 2007. gadā SIA „Lattelecom” rīcībā bija [redacted] piekļuves līniju. Salīdzinot ar citiem lielākajiem komersantiem, tādiem kā VAS „Latvijas dzelzceļš” ([redacted]), AS „Latvenergo” ([redacted]) SIA „CSC TELECOM” ([redacted]), SIA „OPTRON” ([redacted]) un SIA „TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA” ([redacted]) - SIA „Lattelecom” piekļuves tīkls ir vairāk nekā [redacted] reizes lielāks.

Komisija uzskata, ka ir ļoti maz ticams, ka konkurētspējīga, visu Latvijas teritoriju aptveroša tīkla izbūve būtu ekonomiski izdevīga alternatīvajiem operatoriem. Tādēļ Komisija arī uzskata, ka šī ziņojuma pārskata periodā SIA „Lattelecom” saglabās savu dominējošo pārsvaru infrastruktūras un tīkla pārklājuma ziņā.

7.3. Šķēršļi ienākšanai tirgū vai ekspansijai

Normatīvie šķēršļi ienākšanai nomāto līniju mazumtirdzniecības tirgū ir minimāli – reģistrācijas apliecības saņemšana Komisijā, ikgadējā regulēšanas nodeva un ikgadējā informācijas sniegšana Komisijai – un simetriski visiem komersantiem. Jaunu komersantu ienākšanu šajā tirgū attur būtiski strukturālie šķēršļi. Lai jauns komersants uzsāktu nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā, tam nepieciešamas ievērojamas investīcijas sava tīkla izveidošanai. Būvēt infrastruktūru ir ļoti intensīvs un no ekonomiskā viedokļa riskants pasākums, kas nozīmē arī lielu resursu patēriņu, un jau eksistējošas infrastruktūras dublēšanu, kurai nav alternatīvas izmantošanas iespējas. Infrastruktūras būvēšana tāpēc var *per se* būt kā liels šķērslis ienākšanai tirgū un tikai komersants ar lielu finanšu līdzekļu apjomu var atļauties būvēt savu piekļuves infrastruktūru. Turklāt, būvēta nomāto līniju infrastruktūra nozīmē arī neatgūstamās izmaksas gadījumā, ja lietotājs, kam komersants būvēja nomāto līniju infrastruktūru, mainītu komersantu un, ja alternatīvas līnijas izmantošanas iespējas nav

Jauni komersanti, ienākot tirgū, arī sastopas ar zīmola izveides un klientu piesaistes nepieciešamību, kas prasa laiku un ievērojamus līdzekļus un kavē efektīvas konkurences rašanos.

Papildus šķērslis konkurences attīstībai ir vēsturiskā operatora SIA „Lattelecom” finanšu iespējas, kas nodrošina tai privilēģētu pieeju kapitālam – finanšu

institūcijas daudz labprātāk un ar daudz labvēlīgākiem nosacījumiem aizdod finanšu līdzekļus lieliem un stabiliem komersantiem kā SIA „Lattelecom”, nekā maziem un jauniem komersantiem, kuri vēl tikai cenšas ienākt nomāto līniju minimālās kopas tirgū.

7.4. Nepietiekama kompensējošā pirktspēja vai tās trūkums

Nepieciešams analizēt, vai pastāv kompensējošā pirktspēja pret lielāko tirgus dalībnieku - SIA „Lattelecom”. Kompensējošā pirktspēja tirgū var pastāvēt tad, ja pieprasījuma pusi pārstāv viens vai vairāki lieli komersanti, kuru pieprasījuma apjoms veido nozīmīgu kopējā tirgus pieprasījuma daļu un, ja tiem ir iespēja mainīt nomāto līniju gala posmu nodrošinātāju. Pamatota iespēja, ka lietotājs var mainīt pakalpojumu sniedzēju un tas var radīt draudus komersantam pastāvēt tikai tad, ja:

- izmaksas, kas saistītas ar pakalpojuma sniedzēju maiņu, nav lielas un ir mazākas kā potenciālie ietaupījumi;
- komersanta ieņēmumu īpatsvars no komersantu mainošajiem lietotājiem salīdzinot ar komersanta kopējiem ieņēmumiem ir pietiekami liels.

Otrā iespēja SIA „Lattelecom” gadījumā varētu piepildīties pakalpojumu sniedzēju mainot tikai lieliem komersantiem vai piem. valsts iestādēm, vai lielam mazāku lietotāju daudzumam. SIA „Lattelecom”

bez iekšējiem pakalpojumiem un (ar iekšējiem pakalpojumiem).

Kā izmaksas un zaudējumi, kas saistīti ar nomāto līniju gala posmu sniedzēja maiņu, uzskatāmas šādas izmaksas un zaudējumi:

Materiālās izmaksas:

- zaudējumi sakarā ar esošā līguma pārtraukšanu: līgumsods, neiegūtas atlaides u.t.t.;
- izmaksas saistītas ar jauna nomātās līnijas gala posma instalāciju:
 1. ierīkošanas izmaksas;
 2. gala posma instalācijas pašizmaksa: instalācijas darba laiks, saskarnes, kabeļu instalācija un pārbaude u.t.t.

Nemateriālie zaudējumi:

- neērtības pārtraucot līgumu ar līdzšinējo operatoru;
- zaudēts laiks, meklējot jaunu operatoru un noslēdzot ar to jaunu līgumu.

Gan materiālās izmaksas, gan nemateriālie zaudējumi rada ievērojamas barjeras, kuras ierobežo lietotāja iespējas mainīt nomāto līniju gala posmu sniedzēju. Ievērojot iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgū pietrūkst kompensējošās pirktspējas attiecībā pret SIA „Lattelecom”.

7.5. Rezultāti

Ņemot vērā tirgus analīzi, Komisija secina, ka nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības Latvijas Republikas teritorijā tirgū nepastāv efektīva konkurence.

7.6. Komersants ar būtisku ietekmi tirgū

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija nosaka SIA „Lattelecom” kā komersantu ar būtisku ietekmi nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības Latvijas Republikas teritorijā tirgū.

8. Nacionālā konsultācija

Elektronisko sakaru komersantu Komisijai iesniegtie priekšlikumi un komentāri par šajā ziņojumā analizētajiem tirgiem tiks izvērtēti un iespēju robežās tiks iestrādāti ziņojumā.

9. Konkurences padomes viedoklis

Šis ziņojums nosūtīts Konkurences padomei priekšlikumu un komentāru sniegšanai. Pēc tā saņemšanas ziņojums tiks papildināts ar Konkurences padomes viedokli.

10. Saistību piemērošana

Saskaņā ar ESL 31. pantu Komisijai ir tiesības, pamatojoties uz tirgus analīzes rezultātiem, piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt saistības komersantiem ar būtisku ietekmi konkrētajā tirgū, lai konkrētajā tirgū nodrošinātu efektīvu konkurenci. ESL 31. panta otrā daļa nosaka, ka, ņemot vērā ESL 31. panta pirmajā daļā minētos pakalpojumu tirgus analīzes rezultātus, Komisija nosaka, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tā pieņem lēmumu par analīzes rezultātā konstatētajām problēmām adekvātu un samērīgu speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu komersantiem Komisijas noteiktajā kārtībā. Ja Komisija konstatē, ka tirgū ir efektīva konkurence, tā nepiemēro vai atceļ speciālās prasības komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū.

Nosakot konkrētas saistības komersantiem, Komisija ievēro arī vispārējos EK definētos elektronisko sakaru nozares regulēšanas mērķus:

- konkurences veicināšanu;
- vienota iekšējā tirgus attīstību Eiropas Kopienā;
- ES pilsoņu interešu ievērošanu.

Saskaņā ar ESL 38. panta pirmo un otro daļu elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū piekļuves vai starpsavienojumu jomā Komisija var uzlikt šādas saistības:

- caurredzamības saistības;
- vienlīdzīgas attieksmes saistības;
- atdalītas finanšu uzskaites saistības;
- tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības;
- pienākumus un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam.

Komisija, uzliekot elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū piekļuves vai starpsavienojumu jomā ESL 38. panta pirmajā daļā minētās saistības, ievēro objektivitātes, caurredzamības, samērības un vienlīdzības principus atbilstoši risināmās problēmas būtībai un regulēšanas mērķiem. Pirms tiek pieņemts lēmums par saistību uzlikšanu, Komisija konsultējas ar elektronisko sakaru tirgus dalībniekiem.

Komisija var piemērot saistības tikai Latvijas Republikas teritorijā reģistrētiem komersantiem tikai Latvijas Republikas teritorijā sniegto regulējamo elektronisko sakaru pakalpojumu tirgu konkurences uzlabošanai. Komisijas piemērotās saistības attiecas tikai uz komersantu nomātajām līnijām vai to segmentiem, kuri atrodas Latvijas Republikas teritorijā.

10.1. Caurredzamības saistības

ESL 39. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt caurredzamības saistības piekļuves vai starpsavienojumu jomā. Caurredzamības saistības var ietvert noteiktas informācijas (uzskaite, tehniskie un tīkla raksturparametri, cenu un tarifu, piekļuves un starpsavienojumu nodrošināšanas un izmantošanas nosacījumi) publiskošanas un pamatpiedāvājumu publicēšanas saistības un prasības attiecībā uz publicējamiem pamatpiedāvājumiem.

ESL 39. panta otrā daļa nosaka, ja elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū ir noteikts vienlīdzīgas attieksmes pienākums, tad Komisija var prasīt, lai tas publicē piekļuves, starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumus, kuros iekļautā informācija būtu detalizēti atdalīta, un nodrošinātu, ka elektronisko sakaru komersantiem — pakalpojumu saņēmējiem nav jāmaksā par iekārtām vai aprīkojumu, kas pieprasītajam pakalpojumam nav nepieciešams.

ESL 39. panta trešā daļa nosaka, ka elektronisko sakaru komersants ar būtisku ietekmi tirgū izstrādā piekļuves vai starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumu Komisijas noteiktajā kārtībā un nodrošina tā publisku pieejamību.

ESL 39. panta ceturtnā daļa nosaka, Komisijai ir tiesības:

- noteikt un publicēt laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” prasības attiecībā uz piekļuves, starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumā ietveramo informāciju un nepieciešamo tās detalizācijas līmeni;
- noteikt piekļuves, starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājuma publicēšanas veidu;
- noteikt grozījumus publicētajā piekļuves, starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumā, ja tā nosacījumi neatbilst Komisijas prasībām.

10.2. Vienlīdzīgas attieksmes saistības

ESL 40. pants nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt šādus vienlīdzīgas attieksmes pienākumus piekļuves vai starpsavienojumu jomā:

- pienākumu piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem elektronisko sakaru komersantiem, kuri nodrošina līdzvērtīgus elektronisko sakaru pakalpojumus;
- pienākumu sniegt citiem elektronisko sakaru komersantiem elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem

šis elektronisko sakaru komersants pats sniedz elektronisko sakaru pakalpojumus saistītajiem uzņēmumiem vai partneriem, un tādā pašā kvalitātē.

10.3. Atdalītas finanšu uzskaites saistības

ESL 41. pants nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt pienākumu piekļuves un starpsavienojumu jomā veikt atsevišķu darbības uzskaiti.

10.4. Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības

ESL 42. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt piekļuves vai starpsavienojumu tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības (tajā skaitā pienākumu tuvināt tarifus izmaksām un prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu). Uzliekot šādas saistības, Komisija ņem vērā attiecīgā komersanta investīcijas un ļauj tam gūt samērīgu peļņu no piekļuves vai starpsavienojumu nodrošināšanā ieguldītā kapitāla atbilstoši saistītajiem riskiem.

ESL 42. panta trešā daļa nosaka, ka ja elektronisko sakaru komersantam ir pienākums tuvināt tarifus izmaksām, tad tam jāpierāda Komisijai, ka tarifi ir balstīti uz pamatotām izmaksām, ņemot vērā peļņu par veiktajām investīcijām. Komisija izmaksu aprēķināšanai var izmantot arī citādas metodes, nevis tās, kuras izmantojis elektronisko sakaru komersants, kā arī tarifus salīdzināmos konkrētos tirgos. Komisija var pieprasīt, lai elektronisko sakaru komersants sniedz savu tarifu un izmaksu pamatojumu. Ja Komisija konstatē, ka tarifā iekļautās izmaksas nav pamatotas vai tarifi nav tuvināti izmaksām, tā ir tiesīga apturēt šo tarifu piemērošanu un noteikt tarifu augšējo robežu vai arī uzdot elektronisko sakaru komersantam koriģēt tarifus.

ESL 42. panta ceturtnā daļa nosaka, ka Elektronisko sakaru komersants ar būtisku ietekmi tirgū, kuram ir noteiktas prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu, publisko izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmas aprakstu, norādot galvenās izmaksu grupas, kā arī izmaksu attiecināšanas noteikumus. Atbilstību izmaksu aprēķināšanas sistēmai pārbauda zvērināts revidents vai zvērinātu revidentu komercsabiedrība. Zvērināta revidenta ziņojumu par atbilstību noteiktajai izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmai elektronisko sakaru komersants publicē katru gadu.

ESL 42. panta piektā daļa nosaka, ka elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū ir aizliegts noteikt starpsavienojumu pakalpojumiem atlaides vai atlaižu apmēru atkarībā no sniegto pakalpojumu apjoma. Komisija var dot atļauju noteikt šādas atlaides vai atlaižu apmēru, ja elektronisko sakaru komersants pierāda, ka tas tādējādi nenostādīs citus elektronisko sakaru komersantus nevienlīdzīgā stāvoklī.

10.5. Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam

ESL 44. panta pirmā daļa paredz, ka ja Komisija tirgus analīzes rezultātā secina, ka piekļuves atteikums vai nepamatoti piekļuves noteikumi var kavēt ilglaicīga un konkurētspējīga mazumtirdzniecības tirgus izveidi vai tie neatbilst galalietotāju interesēm, tai ir tiesības elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt šādas saistības:

- nodrošināt trešajām personām piekļuvi noteiktiem elektronisko sakaru tīkla elementiem vai iekārtām, ieskaitot atsaistītu piekļuvi abonentlīnijām;
- risināt sarunas ar elektronisko sakaru komersantiem, kuri pieprasa piekļuvi;
- nepārtraukt piekļuvi tiem noteiktajiem elektronisko sakaru tīkla elementiem vai iekārtām, kuriem tā jau nodrošināta iepriekš;
- nodrošināt noteiktus vairumtirdzniecības pakalpojumus trešajām personām elektronisko sakaru mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanai;
- nodrošināt piekļuvi tehniskajām saskarnēm vai būtiskām tehnoloģijām, kas nepieciešamas elektronisko sakaru pakalpojumu savietojamībai vai virtuālā tīkla pakalpojumiem;
- nodrošināt iespēju izvietot elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai izmantotajās telpās noteiktus elektronisko sakaru tīkla elementus vai nodrošināt cita veida infrastruktūras objektu kopīgu izmantošanu (tajā skaitā kabeļu kanalizācijas, elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai izmantoto ēku vai antenu mastu un torņu kopīgu izmantošanu);
- sniegt noteiktus elektronisko sakaru pakalpojumus (tajā skaitā tādus pakalpojumus, kas nepieciešami intelektuālā tīkla pakalpojumiem vai viesabonēšanai mobilajos elektronisko sakaru tīklos), kas nepieciešami, lai lietotājiem nodrošinātu pilnīgu elektronisko sakaru pakalpojumu savietojamību;
- nodrošināt piekļuvi darbības atbalstsistēmām vai līdzīgām programmatūras sistēmām, kas nepieciešamas, lai uzturētu godīgu konkurenci elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanā;
- savstarpēji savienot elektronisko sakaru tīklus vai elektronisko sakaru tīklu elementus vai iekārtas.

ESL 44. panta otrā daļa paredz, ka Komisija nosaka prasības attiecībā uz piekļuves, starpsavienojumu iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju un atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumos iekļaujamo informāciju un šo pamatpiedāvājumu publicēšanu.

10.6. Pienākumi un saistības attiecībā uz nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu

ESL 8. panta pirmā daļa nosaka, Komisijai ir kompetence, noteikt elektronisko sakaru komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū, kurā tiek sniegti nomāto līniju pakalpojumi, lietotājiem piedāvājamo nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu.

10.7. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

Pirmajā tirgus analīzes kārtā Komisija noteica vienu komersantu par komersantu ar būtisku ietekmi tirgū Nr.13 - SIA „Lattelecom” (2007.gada 7.marta lēmums Nr.55 (prot.Nr.9, 3.p.)).

10.7.1. Pirmajā tirgus analīzes kārtā piemērotās saistības

Komisija ar 2007.gada 7.marta lēmumu Nr.55 (prot.Nr.9, 3.p.) nolēma piemērot komersantam ar būtisku ietekmi nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgū šādas saistības:

- *Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam un nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu.*

SIA „Lattelecom” ir pienākums piedāvāt nomāto līniju gala posmu pakalpojumu kopu, nodrošinot tādu pašu datu pārraides joslas platumu vairumtirdzniecībā, kā mazumtirdzniecībā piedāvātajām nomātajām līnijām saskaņā ar Komisijas noteikumiem „Noteikumi par nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu”.

- *Caurredzamības saistības.*

SIA „Lattelecom” izstrādā un publisko nomāto līniju gala posmu pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas noteikumiem „Noteikumi par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu”. SIA „Lattelecom” savā nomāto līniju gala posmu pamatpiedāvājumā vairumtirdzniecībā piedāvā vismaz nomāto līniju gala posmus ar tādu datu pārraides joslas platumu kā mazumtirdzniecībā piedāvātajām nomātajām līnijām, saskaņā ar Komisijas noteikumiem „Noteikumi par nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu”.

SIA „Lattelecom” izstrādātajam un publicētajam nomāto līniju gala posmu pamatpiedāvājumam jānodrošina, ka tiek novērsta:

- sarunu nepamatota novilcināšana;
- pakalpojumu izmantošanas ierobežošana;
- nepamatotu tehnisku nosacījumu un prasību noteikšana;
- nepamatotu termiņu noteikšana nomāto līniju gala posmu nodrošināšanai vai šo termiņu kavēšana.

Papildus, SIA „Lattelecom” paziņo Komisijai par no cita komersanta saņemtu pieprasījumu par nomāto līniju gala posmu ar datu pārraides joslas platumu lielāku kā 2 Mbit/s desmit dienu laikā no pieprasījuma saņemšanas brīža. Paziņojumam jāsaturs vismaz cita komersanta nosaukumu, pieprasīto nomāto līniju gala posmu veidu un kapacitāti, pieprasītu nomāto līniju gala posmu skaitu.

Gadījumā, ja SIA „Lattelecom” nodrošina nomāto līniju gala posmus ar datu pārraides joslas platumu lielāku nekā 2 Mbit/s, SIA „Lattelecom” publisko šo nomāto līniju gala posmu piedāvājumu un tarifus.

Saistība kavē komersanta ar būtisku ietekmi tirgū būtiskas ietekmes iespējamo izmantošanu un samazina šķēršļus ienākšanai tirgū.

Caurredzamības saistība:

- komersantiem, kas pieprasa nomāto līniju gala posmus no SIA „Lattelecom”, nodrošina skaidrus pasākumu plānošanas apstākļus. Zinot iespējamās izmaksas, komersanti var plānot nomāto līniju ekspluatācijas uzsākšanu un arī ienākšanu tirgū, vai balstoties uz ekonomiskiem apsvērumiem to turpmāko attīstību;
- Komisijai nodrošina iespēju analizēt, vai nākotnē būs nepieciešams pārskatīt saistības saistībā ar nomāto līniju gala posmiem.

- *Vienlīdzīgas attieksmes saistības.*

SIA „Lattelecom” ir pienākums nodrošinot nomāto līniju gala posmus piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuri nodrošina līdzvērtīgus elektronisko sakaru pakalpojumus. SIA „Lattelecom” ir pienākums sniegt citiem komersantiem elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju ar tādiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem SIA „Lattelecom” pats nodrošina elektronisko sakaru pakalpojumus sev (*self-service*) vai saistītajiem komersantiem.

Ievērojot vienlīdzīgas attieksmes saistību, SIA „Lattelecom” nodrošina, ka tā būtiskā ietekme tirgū, netiek izmantota, lai:

- īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret citiem komersantiem salīdzinājumā ar saistītajiem komersantiem vai SIA „Lattelecom”;
- kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus tirgū.

Komisijas 2007.gada 7.marta lēmumā Nr.55 (prot.Nr.9, 3.p.) nav atsevišķi minēta vienlīdzīgas attieksmes saistību piemērošana. Vienlīdzīgas attieksmes saistības SIA „Lattelecom” ir piemērotas uzliekot pienākumu izstrādāt un publiskot nomāto līniju gala posmu pamatpiedāvājumu. Šī caurredzamības saistība ietver sevī vienlīdzīgas attieksmes saistības.

- *Tarifu regulēšanas saistības.*

SIA „Lattelecom” ir pienākums aprēķināt pakalpojumu sniegšanas izmaksas un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku nomāto līniju gala posmu nodrošināšanas un ar to saistītiem pakalpojumiem, ieņēmumi no kuru sniegšanas aprēķinot tos par katru pakalpojumu atsevišķi iepriekšējā pārskata gadā pārsniedza divpadsmit tūkstošus latu.

SIA „Lattelecom” pierāda Komisijai, ka tarifi ir tuvināti izmaksām, ņemot vērā peļņu par veiktajām investīcijām.

SIA „Lattelecom” jāiesniedz izmaksu pamatojums vismaz par šādiem pakalpojumiem:

- nomāto līniju gala posmu ierīkošana;
- nomāto līniju gala posmu abonēšana.

Piemērojot citiem komersantiem augstus tarifus komersants ar būtisku ietekmi situācijā, kad tarifi nebūtu regulēti, varētu radīt šķēršļus ienākšanai tirgos. Papildus, komersants ar būtisku ietekmi tirgū varētu izmantot nepietiekamo cenu starpību (nomātās līnijas gala posmu izmaksas vairumtirdzniecības pusē un nomātās līnijas mazumtirdzniecības pusē), lai ierobežotu konkurenci un kavētu komersantiem ienākšanu vai attīstību tirgū.

Tarifu regulēšana var nodrošināt, ka SIA „Lattelecom”:

- nevar izmantot nepietiekamu cenu starpību;
- neveic šķērssubsidēšanu no nomāto līniju gala posmu nodrošināšanas gūtajiem ieņēmumiem;
- izmaksas tiek uzraudzītas;
- gūst samērīgu peļņu.

- *Atdalītas finanšu uzskaites saistības*

SIA „Lattelecom” ir pienākums nomāto līniju gala posmu nodrošināšanai vairumtirdzniecībā veikt atsevišķu darbības uzskaiti saskaņā ar Komisijas 2005.gada 30.novembra lēmumu Nr.281 apstiprināto metodiku „Elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodika” gan attiecībā uz piedāvātajām nomātajām līnijām vairumtirdzniecībā, saskaņā ar Komisijas noteikumiem „Noteikumi par nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu” gan attiecībā uz piedāvātajām nomātajām līnijām ar datu pārraides joslas platumu lielāku nekā 2 Mbit/s.

Atdalītas finanšu uzskaites saistība ierobežo komersanta ar būtisku ietekmi tirgū iespējas neievērot vienlīdzīgas attieksmes saistības. Tam papildus, atdalīta finanšu uzskaites saistība dod Komisijai iespējas kontrolēt tarifu regulēšanas noteikumu ievērošanu. Piemēram, Komisija var izvērtēt, vai komersants ar būtisku ietekmi tirgū izmanto šķērssubsidēšanu starp regulētiem un neregulētiem pakalpojumiem.

11. Saistību efektivitātes analīze

11.1. Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam un nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu

2007. gadā SIA „Lattelecom” publicēja pamatpiedāvājumu saskaņā ar lēmumu Nr. 55.

Neraugoties uz Komisijas piemērotajām saistībām attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam, citu komersantu interese par SIA „Lattelecom” piedāvātajiem nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības pakalpojumiem ir bijusi ierobežota (2007.gadā SIA „Lattelecom” iznomāja ██████ nomāto līniju gala posmus). Komisija tomēr uzskata, ka piemērotās saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam ir saglabājamās, jo SIA „Lattelecom” vēl joprojām ir vienīgais komersants, kura elektronisko sakaru tīkls ir pietiekami plašs, lai tas varētu piedāvāt nomāto līniju gala posmus visā Latvijas Republikas teritorijā.

11.2. Caurredzamības saistības

Caurredzamības saistība nodrošina skaidrus pasākumu plānošanas apstākļus komersantiem, kas pieprasa nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības pakalpojumus no SIA „Lattelecom”. Zinot iespējamās izmaksas, komersanti var plānot savu elektronisko sakaru pakalpojumu uzsākšanu, vai, balstoties uz ekonomiskiem apsvērumiem, to turpmāko attīstību.

Lai gan komersantu interese par nomāto līniju gala posmiem vairumtirdzniecībā ir bijusi zema, Komisija konstatē, ka pamatpiedāvājums ir efektīvs līdzeklis, kas var palīdzēt komersantiem izšķirties par labu elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas uzsākšanai. Komisija novēros situāciju un attīstību konkrētajā tirgū un saistītajos lejuplūsmas mazumtirdzniecības tirgos un patur tiesības piemērot jaunas, atcelt vai grozīt esošās SIA „Lattelecom” saistības.

11.3. Vienlīdzīgas attieksmes saistības

Ievērojot vienlīdzīgas attieksmes saistību, SIA „Lattelecom” nodrošina, ka tā būtiskā ietekme tirgū, netiek izmantota, lai:

- īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret citiem komersantiem salīdzinājumā ar saistītajiem komersantiem vai SIA „Lattelecom”;
- kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai, lai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus tirgū.

11.4. Tarifu regulēšanas saistības

Nomāto līniju gala posmu un ar to saistīto pakalpojumu vairumtirdzniecības tarifi ir būtiski izmaksu komponenti citiem elektronisko sakaru komersantiem elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai – gan nomāto līniju mazumtirdzniecības, gan balss telefonijas un interneta pakalpojumu sniegšanai. Piemērojot citiem komersantiem augstus tarifus komersants ar būtisku ietekmi situācijā, kad tarifi nebūtu regulēti, varētu radīt šķēršļus ienākšanai mazumtirdzniecības nomāto līniju vai balss telefonijas, vai interneta tirgū. Papildus komersants ar būtisku ietekmi tirgū varētu izmantot nepietiekamo cenu starpību (nomāto līniju izmaksas vairumtirdzniecības pusē un nomāto līniju cenas mazumtirdzniecības pusē), lai ierobežotu konkurenci un kavētu komersantiem ienākšanu vai attīstību nomāto līniju mazumtirdzniecības tirgū.

Tarifu regulēšana var nodrošināt, ka SIA „Lattelecom”, pirmkārt, nevar izmantot nepietiekamo cenu starpību un, otrkārt, garantēt SIA „Lattelecom” izmaksu un peļņas uzraudzību.

11.5. Atdalītas finanšu uzskaites saistības

Atdalītas finanšu uzskaites saistības ierobežo, komersanta ar būtisku ietekmi tirgū iespējas neievērot vienlīdzīgas attieksmes saistības. Tam papildus, atdalīta finanšu uzskaites saistība dod Komisijai iespējas kontrolēt tarifu regulēšanas noteikumu ievērošanu. Piemēram, Komisija var izvērtēt, vai komersants ar būtisku ietekmi tirgū izmanto šķērssubsidēšanu starp regulētiem un neregulētiem pakalpojumiem.

11.6. Secinājumi

Ņemot vērā, ka:

- nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgus definīcijā iekļaujamas arī iekšējās līnijas;
- SIA „Lattelecom” tirgus daļa nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgū, ieskaitot iekšējās līnijas, ir ██████████, kas SIA „Lattelecom” ļauj rīkoties nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgū neatkarīgi no konkurentiem;
- SIA „Lattelecom” ir kontrole pār būtisku infrastruktūru, kas nepieciešama nomāto līniju pakalpojumu sniegšanai un ka SIA „Lattelecom” ir vienīgais komersants, kurš var nodrošināt nomāto līniju pakalpojumus visā Latvijas Republikas teritorijā;

- ienākšanai nomāto līniju tirgū pastāv tādi strukturālie šķēršļi kā lielas neatgūstamās izmaksas tīkla būvniecībai;
- nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgū pietrūkst kompensējošās pirktpējas attiecībā pret SIA „Lattelecom”;

Komisija secina, ka:

- SIA „Lattelecom” joprojām atrodas dominējošā stāvokli nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības tirgū Latvijas Republikas teritorijā;
- nepastāvot regulēšanai SIA „Lattelecom” būtu iespēja izmantot savu dominējošo stāvokli, lai:
 - īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret citiem komersantiem salīdzinājumā ar saistītajiem komersantiem vai SIA „Lattelecom”;
 - kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai, lai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus ne tikai tirgū Nr.6, bet arī mazumtirdzniecības tirgos;
- ir nepieciešams noteikt SIA „Lattelecom” pienākumu publicēt nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības pamatpiedāvājumu, lai atvieglotu jaunu komersantu ienākšanu tirgū;
- ir nepieciešams, ka SIA „Lattelecom” nodrošina skaidrus pasākumu plānošanas apstākļus komersantiem, kas pieprasa nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības pakalpojumus no SIA „Lattelecom”;
- ir nepieciešams regulēt SIA „Lattelecom” nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības un ar to saistīto pakalpojumu tarifus, lai pirmkārt, tā nevarētu izmantot nepietiekamo cenu starpību un, otrkārt, garantētu SIA „Lattelecom” izmaksu un peļņas uzraudzību;
- ir nepieciešams ierobežot SIA „Lattelecom” iespējas neievērot vienlīdzīgas attieksmes saistības.

Ievērojot iepriekš minēto Komisija:

- uzskata, ka nav nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Lattelecom” ar Komisijas padomes 2007.gada 7.marta lēmumu Nr.55 (prot.Nr.9, 3.p.) noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus.

Komisija novēros, vai kādu saistību piemērošana vai nepiemērošana neveido problēmas konkrētajā tirgū vai netiek ierobežota konkurences attīstība. Ņemot vērā tirgus attīstību, Komisijai ir tiesības piemērot jaunas, atcelt vai grozīt esošās saistības.

Izmantotie saīsinājumi

EK: Eiropas Kopiena

ESL: Elektronisko sakaru likums

Komersants: Elektronisko sakaru komersants

Komisija: Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

Pakalpojums: Elektronisko sakaru pakalpojums

BIT: Būtiska ietekme tirgū